

# Trumpov efekt? Analiza sociodemografskih karakteristika birača na republikanskim predizborima 2016.

---

Roglić, Bruno

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:592085>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-27**



Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)



Sveučilište u Zagrebu  
Fakultet političkih znanosti  
Diplomski studij politologije

Bruno Roglić

TRUMPOV EFEKT? ANALIZA  
SOCIODEMOGRAFSKIH KARAKTERISTIKA  
BIRAČA NA REPUBLIKANSKIM PREDIZBORIMA  
2016.

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2020.

Sveučilište u Zagrebu  
Fakultet političkih znanosti  
Diplomski studij politologije

TRUMPOV EFEKT? ANALIZA  
SOCIODEMOGRAFSKIH KARAKTERISTIKA  
BIRAČA NA REPUBLIKANSKIM PREDIZBORIMA  
2016.

DIPLOMSKI RAD

Mentor: doc.dr.sc. Dario Nikić-Čakar

Student: Bruno Roglić

Zagreb,  
svibanj, 2020.

Izjavljujem da sam diplomski rad „Trumpov efekt? Analiza sociodemografskih karakteristika birača na republikanskim predizborima 2016.“, koji sam predao na ocjenu mentoru doc.dr.sc. Dariju Nikiću-Čakaru, napisao samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao ECTS-bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Bruno Roglić

## Sadržaj

1. Uvod .....	7
2. Teorijski okvir - temeljni pojmovi.....	9
2.1. Nastanak i razvoj institucije predizbora .....	9
2.2. Predizbori u Republikanskoj stranci .....	12
2.3. Donald Trump- background i uključenje u utrku za predsjednika .....	16
3. Sociodemografske karakteristike birača na republikanskim predizborima 2016. ....	19
3.1. Analiza rezultata republikanskih predizbora 2016. ....	19
3.2. Kako je Trump porazio moćnu Republikansku stranku .....	21
3.3. Prethodna istraživanja o sociodemografskim karakteristikama birača u republikanskim predizborima 2016. ....	23
4. Empirijski dio istraživanja .....	27
5. Rasprava i zaključak .....	46
6. Popis literature .....	49

# Popis ilustracija

## Tablice

Tablica 1. Predizbori u Republikanskoj stranci 2016.....	13
Tablica 2: Donacije Donalda Trampa dvjema najjačim strankama u SAD-u.....	17
Tablica 3: Kumulativni rezultati republikanskih predizbora te analiza izlaznih anketa .....	29
Tablica 4: Trumpovi birači po rodu .....	31
Tablica 5: Trumpovi birači po dobnim skupinama.....	33
Tablica 6: Trumpovi birači evangelici kao i većina Republikanaca .....	35
Tablica 7: Trumpovi birači po razini obrazovanja .....	36
Tablica 8: Trumpovi birači po godišnjim prihodima .....	38
Tablica 9: Trumpovi birači po stranačkoj identifikaciji.....	39
Tablica 10: Trumpovi birači po ideologiji .....	41
Tablica 11: Trumpovi birači/ najvažniji problem SAD-a danas .....	43
Tablica 12: Trumpovi birači/ najveća kvaliteta kandidata.....	44

## Grafikoni

Grafikon 1. Efektivni broj kandidata na predizborima .....	16
Grafikon 2: Broj osvojenih glasova delegata po kandidatu.....	20
Grafikon 3: Udio Trumpovih birača po sociodemografskim karakteristikama.....	25
Grafikon 4: Što čini „prave“ Amerikance?.....	26



# 1. Uvod

Nakon što je Barack Obama kao prvi afroamerički predsjednik, odradio svoja dva mandata na čelu „najmoćnije svjetske demokracije“, krenula su medijska nagađanja tko bi ga mogao naslijediti i postati 45. američki predsjednik. Hillary Clinton, bivša prva dama, senatorica i državna tajnica, bila je izraziti favorit u odnosu na Bernija Sandersa za nominaciju u Demokratskoj stranci, ali i za ukupnu pobjedu na izborima 2016. godine. S druge strane, nakon što je svoju kandidaturu službeno objavio u lipnju 2015. godine, Donald Trump, tada poznat prvenstveno kao poslovni mogul i televizijska ličnost, svakog je dana brojnim medijskim istupima i izrazito popularnom kampanjom od samog početka povećavao svoje šanse za republikanskom nominacijom. Te šanse i dalje su većini političkih analitičara bile značajno slabije od onih guvernera Jeba Busha, senatora Marca Rubija i guvernera Scotta Walkera, koji su godinu dana prije samih izbora i dalje bili popularniji među „klasičnim“ republikanskim biračima.

Upravo analiza republikanskih predizbora, a posebno detaljna analiza sociodemografskih karakteristika republikanskih birača na predizborima 2016. godine, ono je čime ću se detaljno baviti u ovom diplomskom radu. Samim naslovom rada koji naglašava Trumpov efekt, pokušavam ukazati na potencijalne promjene koje su se dogodile u republikanskom biračkom tijelu. Konkretno, u radu ću se koncentrirati na birače koje je Trump svojom uspješnom medijskom kampanjom potaknuo da daju glas upravo njemu te da tako donesu pobjedu „neočekivanom“ kandidatu. Cilj je analizirati birače na temelju njihovih osnovnih sociodemografskih karakteristika te donijeti osnovne zaključke o tome jesu li se uopće dogodile velike promjene u Republikanskoj stranci i kakvi su to birači donijeli pobjedu Trumpu.

Tema rada izrazito je izazovna zbog toga što se radi o poziciji najmoćnijeg političara u svijetu, kao i zbog toga što je Trump prvi američki predsjednik koji prethodno nije obnašao nikakve političke i vojne funkcije. Stoga ne čudi što postoji brojna strana literatura koja je istraživala njegov fenomen, kao i same izbore. Iako su istraživanja i znanstveni radovi na temu Trumpa i republikanskih predizbora česti, vrlo mali broj je onih koji su se odlučili istražiti sociodemografske karakteristike samih birača, a smatram da je upravo to ono najvažnije za ovu temu. Upravo ta praznina u istraživanju karakteristika pristaša Republikanske stranke bila je ključna da se odlučim istražiti to područje i pokažem da je



Trump izbore dobio ciljajući upravo na određene skupine birača, kojima je u tom trenutku bilo dosta *mainstream* republikanskih kandidata te su se odlučili za populističkog kandidata koji im je ponudio nešto novo i zanimljivo kroz kampanju. Osnovno istraživačko pitanje na koje ću pokušati odgovoriti u ovome radu jest postoje li neka zajednička sociodemografska obilježja republikanskih pristaša u svim saveznim državama, koje su odvojile Trumpa od ostalih kandidata Republikanske stranke ili je on klasični kandidat koji je *catch-all* metodom iskoristio izrazitu medijsku privrženost te iznenadio razvikane protukandidate. Cilj istraživanja bit će analizirati sociodemografske karakteristike birača koji su svoj glas dali Trumpu te dokazati da je on uspješnom kampanjom uspio osvojiti birače koji su slični po sociodemografskim karakteristikama te da su oni u njemu prepoznali promjenu koja je potrebna Republikanskoj stranci, a najvažnije i SAD-u.

Metodologija koju ću koristiti u istraživanju sociodemografskih karakteristika bit će analiza rezultata izbora po savezним državama i analiza izlaznih anketa u kojima su pokriveno osnovne sociodemografske, kao i ostale karakteristike glasača na republikanskim predizborima. Analizirat ću i usporediti sve savezne države obuhvaćene izlaznim anketama, ali ću se najviše fokusirati na države koje svoje predizbore održavaju ranije jer su one određene faktorom neizvjesnosti. Primjerice, Kalifornija, kao država koja daje najviše delegata, svakako bi trebala biti važna za predizbore, ali ovdje to nije bio slučaj jer je Trump puno prije osigurao pobjedu.

Rad je strukturiran u nekoliko cjelina. Nakon uvoda slijedi teorijski okvir u kojem je rekonstruiran nastanak, kao i sam razvoj institucije predizbora. Analizirat će se razlozi zbog kojih su predizbori postali dominantan mehanizam selekcije kandidata, od samih početaka u prvim godinama 20. stoljeća pa do sredine stoljeća kad ih je posljednja savezna država (Connecticut) uvela u svoje izborni zakonodavstvo te su tako smanjili mogućnost pretjeranog utjecaja stranačkih moćnika na izbor kandidata. Posebno ću se fokusirati na predizbore u Republikanskoj stranci te kronološki opisati razvoj stranke te prelazak sa stranačkih *caucusa*, odnosno stranačkih skupština, na predizbore, koji se po mnogim stvarima razlikuju od države do države. Nakon toga slijedi kratak dio u kojem ću se fokusirati na Trumpa, njegov *background* te način na koji se uključio u Republikansku stranku, kao i u utrku za predsjednika SAD-a 2016. godine. Zanimljivo je da je Trump najstariji predsjednik ikad izabran u svome prvom mandatu u povijesti SAD-a i svakako su njegova popularnost i uspješna medijska kampanja pomogle da na koncu ostvari iznenađujuću pobjedu kao svojevrsni „neočekivani“ kandidat. Nakon toga slijedi pregled prethodnih istraživanja o

uspjehu na republikanskim predizborima te o učinku sociodemografskih karakteristika na Trumpovu pobjedu na predizborima 2016. godine. Ujedno ću analizirati rezultate te iznijeti preliminarne zaključke gdje je i kada postalo jasno da će Trump odnijeti pobjedu na predizborima. Nakon toga slijedi empirijski dio rada u kojem ću analizirati sociodemografske karakteristike glasača na republikanskim predizborima 2016. godine, najviše koristeći izlazne ankete te prikazati rezultate istraživanja. Nakon toga dat ću pregled rezultata, detaljno objasniti sličnosti i razlike među državama, istaknuti neke ključne sociodemografske karakteristike, kao i dati zaključni osvrt empirijskog istraživanja.

Osnovna teza rada je da je Donald Trump svojim ulaskom u politiku promijenio odnose u Republikanskoj stranci te da je uspio privući birače razočarane strankom i *mainstream* kandidatima. Pretpostavka je da su birači koji su glasovali za Trumpa slični po svojim osnovnim sociodemografskim karakteristikama i da se ne razlikuju previše u državama u kojima je Trump odnio pobjedu na republikanskim predizborima. Na kraju ću u zaključku dati pregled cijelog rada, potvrditi ili opovrgnuti osnovnu tezu rada te dati odgovore na ključna istraživačka pitanja.

## **2. Teorijski okvir - temeljni pojmovi**

### **2.1. Nastanak i razvoj institucije predizbora**

Teorijski okvir rada započinjem analizom institucije američkih predizbora, koji su ključni koncept rada i čiji će nam rezultati omogućiti analizu sociodemografskih karakteristika birača Republikanske stranke. Predizbori su u američkoj političkoj kulturi popularizirani poslije Drugoga svjetskog rata, istraživanja o njima bila su česta, ali možemo reći da je najkvalitetnija literatura o predizborima napisana u ovom stoljeću te postoje brojna teorijska i empirijska istraživanja fenomena predizbora. Kvaliteta kandidacijskog postupka jedan je od najvećih pokazatelja kvalitete zastupnika, rezultata vlade i parlamenta te se smatra ključnim dijelom političkog procesa. Kandidacijski postupak je način na koji se biraju kandidati koji se natječu u izborima za predstavnička tijela, ali i ostale javne položaje, kao što je pozicija predsjednika. U europskoj političkoj kulturi političke stranke su te koje najviše utječu na

pravila kandidacijskog postupka te imaju dominantnu ulogu kod biranja kandidata koji će ih predstavljati na narednim izborima (Kasapović, 2001: 4). Dok su spomenuti kandidacijski postupci uređeni samo stranačkim statutima, kandidacijski postupak u SAD-u uređen je zakonima svake pojedine savezne države te implicira da stranačko vodstvo ima minimalan utjecaj na izbor kandidata u predstavnička tijela. Predizbori kao institucija osnova su američke demokratske stabilnosti i implementirani su kao „proces selekcije kandidata koji se natječu u općim izborima za predstavnička tijela i druge javne položaje u SAD-u“ (Kasapović, 2003: 292).

Zašto istraživati predizbore i što oni donose američkoj demokraciji? Veoma često se smatra da su u američkom slučaju predizbori bitniji od općih izbora jer odlučuju koji će kandidat imati priliku boriti se s potencijalno slabijim kandidatom suparničke stranke. Nadalje, oni odlučuju tko će predstavljati stranku na predsjedničkim izborima, uz najveću moguću legitimnost koju kandidat može dobiti, što predizbore čini ključnom stavkom američkog izbornog sustava (Benoit, 2002: 2). Predizbori su prvi put uvedeni krajem 19. stoljeća u južnim saveznom državama, a u to vrijeme stranke su i dalje imale glavnu riječ pri definiranju pravila natjecanja i izboru kandidata. Na samom početku američke države i demokracije, prvi kandidati stranaka poput Thomasa Jeffersona, Jamesa Madisona i Johna Adamsa birani su sustavom *caucusa*, odnosno izborne skupštine. Iako u današnje vrijeme predizbori čine većinski način biranja kandidata dviju najjačih stranaka, sustav *caucusa* i dalje postoji te ga i dalje koristi deset saveznih država, dok su države poput Minnesote i Colorada odlučile predizbore zamijeniti stranačkom skupštinom (ballotpedia.org). Prvi službeni predizbori održani su 1905. u Winsconsinu, a već 1912. nova izborna praksa doživljava prvi izazov. Naime, republikanski kandidat Theodore Roosevelt, pobijedio je na gotovo svih četrnaest tada postojećih predizbora, ali je njegov protukandidat unatoč tome premoćno pobijedio. Taft je uvjerljivo kontrolirao stranačke skupštine u državama koje nisu imale instalirane predizbore (Op.a. 34 od 48 država je tada koristilo *caucus*) i tako lagano osvojio nominaciju. Tako je pokazao da predizbori još nisu spremni postati najvažniji mehanizam u kandidacijskom postupku, a sve do 1955. trajao je proces ozakonjenja u državama koje ga i danas koriste, kada je Connecticut pristao „demokratizirati“ svoj izborni sustav (Kasapović, 2001: 7).

Veoma je zanimljivo promatrati instituciju predizbora kroz učinak koji imaju na političke stranke u SAD-u, budući da predizbori najčešće oslabljuju stranke uskraćujući im nadzor nad procesom odabira kandidata. Tako su, naprimjer, u Kaliforniji zabranjena javna izjašnjavanja (*public endorsement*) za pojedine kandidate u predizborima, dok su u nekim državama poput

Massachussetsa dopuštena (Bowles, 2003: 62). Predizbori općenito imaju mnogo pozitivnih, ali i negativnih učinaka na stranački sustav u kojem obitavaju Demokrati i Republikanci. Svakako među pozitivne strane treba naglasiti demokratiziranje procesa u kojem se smanjuje utjecaj političkih stranaka na odnos između kandidata i birača, zatim poticanje političke mobilizacije uoči izbora, a najvažniji je pravedniji proces kandidacijskog postupka koji omogućava svima jednaku šansu za kandidaturu, kao i biračima veće ovlasti da kazne loše i korumpirane političare, što u europskim zatvorenim listovnim opcijama nije moguće (Steger: 2002: 529). Među negativne stvari za stranački sustav SAD-a svakako spada još jače slabljenje dviju najjačih stranaka, koje su same po sebi strukturno mnogo slabije od onih u Europi. Donald Trump je svojom kandidaturom te pobjedom na republikanskim predizborima upravo dokazao kako snaga i duga povijest tako stabilne stranke mogu malo značiti i kako je jedan čovjek može potpuno razdijeliti, posvađati i pobijediti. Također, predizbori uzrokuju i probleme u kojima nastaje previše frakcija u Kongresu i u kojem se stvara previše osobnih rivalstava među članovima iste stranke te se može zaključiti da u takvoj situaciji teško može doći do ponovnog zajedništva i jačanja Republikanske stranke.

Iako predizbori značajno smanjuju utjecaj stranaka na kandidacijski postupak, treba napomenuti da u mnogim slučajevima stranka i dalje može imati značajan utjecaj na sam ishod unutarstranačke borbe. Stranački vrh u pojedinim slučajevima borbu može učiniti izrazito nekompetitivnom i jednostranom, a to se postiže tim što će favorizirati već dobro poznatog kandidata, koji je ujedno i favorit za nominaciju. Pružit će mu svu moguću javnu podršku, pomoći mu u financiranju i dati ključne savjete kako bi savladao svoje protukandidate. Ponekad, kao u slučaju Trumpa i predizbora 2016. godine, ništa od toga nije bitno jer kandidat iza sebe ima toliko moćne resurse i popularnost, da ni cijeli stranački vrh nije bio dostatan da ga spriječi u osvajanju nominacije. U drugom slučaju, stranka može odlučiti da želi fer i kompetitivnu borbu te onda podjednako dijeli donacije, prema svima ima jednak tretman i na kraju omogući biračima konačnu odluku. Najbolji primjer za to su predizbori 2008. godine i utrka između Clinton i Obame, gdje je Demokratska stranka imala sve preduvjete da podrži i favorizira izrazito popularnu Clinton, ali je odlučila dati šansu i dotad nepoznatom Obami (Serra, 2011: 22).

## 2.2. Predizbori u Republikanskoj stranci

Razlog zbog kojeg predizbori nisu mnogo istraživani vjerojatno leži u tome što su dosta komplicirani u usporedbi s većinom europskih izbornih sustava. Predizbori se odvijaju u rasponu od skoro pola godine, svaka savezna država ima svoje zakonske odredbe pa tako postoje različite vrste predizbora, različiti načini pretvaranja glasova u „mandate“, a vrhunac svega je što pojedine države uopće ne održavaju predizbore, već imaju tradicionalne stranačke skupštine, odnosno *caucuse*. Sve do 1970-ih i ozbiljnijih reformi, *caucus* sustav selekcije kandidata bio je dominantan u američkome izbornom sustavu. Kandidati su mogli osvojiti dosta delegata preko predizbora, ali skupštine su i dalje činile većinu te su profitirali oni kandidati koje je podržavao stranački vrh. Poslije 1970-ih, nije bilo moguće izbjeći predizbore te na taj način osvojiti nominaciju. To je posljednji uspio Hubert Humphrey 1968. godine, koji tada nije osvojio niti jednog delegata putem predizbora već sve preko *caucusa*, a naknadno je izgubio od republikanca Nixona (Steger, 2002: 532).

Prvi predizbori u Republikanskoj stranci održani su 1912. u četrnaest saveznih država uz već spomenutu dominaciju Roosevelta koji je nakon konačnog poraza od Tafta za republikansku nominaciju, na opće izbore izašao kao kandidat Progresivne stranke. U konačnici je Roosevelt uspio osvojiti više glasova od Tafta, iako ni jedan ni drugi nisu postali predsjednici, budući da je demokratski kandidat Woodrow Wilson osvojio mandat. Sve do 1976. republikanski predizbori su se odvijali gotovo bez većih promjena u odnosu na početak stoljeća. Održavali su se u manjem broju država i konačna odluka se donosila na nacionalnoj konvenciji Republikanske stranke, gdje bi se okupili svi delegati (njih preko 2000) te bi izabrali svog kandidata za predsjedničke izbore. Dvoboj Ronalda Reagana i Geralda Forda na republikanskim predizborima 1976. bio je po mnogočemu povijesni. Bili su to prvi republikanski izbori na kojima su se u svakoj državi održali predizbori ili stranačke skupštine i posljednji na kojima se završna odluka o pobjedniku donosila na nacionalnoj konvenciji Republikanske stranke na kojoj su i Reagan i Ford još uvijek imali šanse da pridobiju neodlučne delegate i osiguraju pobjedu. To su ujedno bili i najneizvjesniji predizbori u povijesti Republikanske stranke (ballotpedia.org).

Republikanski predizbori danas funkcioniraju na način da stranka na nacionalnoj razini ne smije nametati izborna pravila stranci na saveznoj razini pa tako postoje veoma različiti tipovi predizbora, a čak dvanaest saveznih država, uključujući Washington D.C., uopće ne koriste predizbore već stranačke skupštine. Najčešća vrsta izbora koju koristi Republikanska stranka

su zatvoreni predizbori (*closed primaries*), a njihova je posebnost što pravo glasa na predizborima imaju samo registrirani članovi. Članstvo se utvrđuje na temelju isprave koju izdaje mjerodavni registracijski ured te pojedinac mora dokazati izbornom povjerenstvu stranke da je njen aktualan član. Članovi se moraju registrirati kao Republikanci ukoliko žele izaći na predizbore (Kasapović, 2001: 7). Drugi tip predizbora je otvoreni tip (*open primaries*) koji omogućava svim biračima jednak tretman i mogućnost glasovanja za bilo koju od dvije stranke. Jedini uvjet koji stranka traži je da se birač registrira u službeni popis birača i nakon toga ima pravo glasa na predizborima u svojoj saveznoj državi. Pojedinac ima samo jedan glas te ne može glasovati u predizborima obje stranke. Ovaj način glasovanja savršen je za takozvano strateško glasovanje, gdje se primjerice, republikanski pristaša uvjeren u pobjedu kandidata svoje stranke na predsjedničkim izborima, odluči glasovati za potencijalno slabijeg kandidata Demokratske stranke te tako povećati šanse svom kandidatu u općim izborima. Treća bitna skupina predizbora za Republikansku stranku su hibridni, odnosno polu-zatvoreni izbori, koji registriranim članovima stranke omogućuje samo glasovanje za Republikansku stranku, dok ostalim, neregistriranim biračima daje pravo izbora između Demokratske i Republikanske stranke (Kasapović, 2001: 8).

**Tablica 1. Predizbori u Republikanskoj stranci 2016.**

Savezna država	Datum predizbora	Tip predizbora	Otvoreni ili zatvoreni	Broj delegata
Iowa	1. veljače 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	30
New Hampshire	9. veljače 2016.	Predizbori	Zatvoreni	23
South Carolina	20. veljače 2016.	Predizbori	Otvoreni	50
Nevada	23. veljače 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	30
North Dakota	28. veljače 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	28
Alabama	1. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	50
Alaska	1. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	28
Arkansas	1. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	40
Colorado	1. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	37
Georgia	1. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	76

<b>Massachusetts</b>	1. ožujka 2016.	Predizbori	Miješani	42
<b>Minnesota</b>	1. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Otvoreni	38
<b>Oklahoma</b>	1. ožujka 2016.	Predizbori	Zatvoreni	43
<b>Tennessee</b>	1. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	58
<b>Texas</b>	1. ožujka 2016.	Predizbori	Zatvoreni	155
<b>Vermont</b>	1. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	16
<b>Virginia</b>	1. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	49
<b>Wyoming</b>	1. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	29
<b>Kansas</b>	5. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	40
<b>Kentucky</b>	5. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	45
<b>Louisiana</b>	5. ožujka 2016.	Predizbori	Zatvoreni	47
<b>Maine</b>	5. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	23
<b>Hawaii</b>	8. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	19
<b>Idaho</b>	8. ožujka 2016.	Predizbori	Zatvoreni	32
<b>Michigan</b>	8. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	59
<b>Mississippi</b>	8. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	40
<b>Washington D.C.</b>	12. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	19
<b>Florida</b>	15. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	99
<b>Illinois</b>	15. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	69
<b>Missouri</b>	15. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	52
<b>North Carolina</b>	15. ožujka 2016.	Predizbori	Miješani	72
<b>Ohio</b>	15. ožujka 2016.	Predizbori	Otvoreni	66
<b>Arizona</b>	22. ožujka 2016.	Predizbori	Zatvoreni	58
<b>Utah</b>	22. ožujka 2016.	<i>Caucuses</i>	Zatvoreni	40
<b>Wisconsin</b>	5. travnja 2016.	Predizbori	Otvoreni	42
<b>New York</b>	19. travnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	95
<b>Connecticut</b>	26. travnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	28
<b>Delaware</b>	26. travnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	16
<b>Maryland</b>	26. travnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	38
<b>Pennsylvania</b>	26. travnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	71
<b>Rhode Island</b>	26. travnja 2016.	Predizbori	Miješani	19
<b>Indiana</b>	3. svibnja 2016.	Predizbori	Otvoreni	57

<b>Nebraska</b>	10. svibnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	36
<b>West Virginia</b>	10. svibnja 2016.	Predizbori	Otvoreni	34
<b>Oregon</b>	17. svibnja 2016.	Predizbori	Otvoreni	28
<b>Washington</b>	24. svibnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	44
<b>California</b>	7. lipnja 2016.	Predizbori	Otvoreni	172
<b>Montana</b>	7. lipnja 2016.	Predizbori	Otvoreni	27
<b>New Jersey</b>	7. lipnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	51
<b>New Mexico</b>	7. lipnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	24
<b>South Dakota</b>	7. lipnja 2016.	Predizbori	Zatvoreni	29

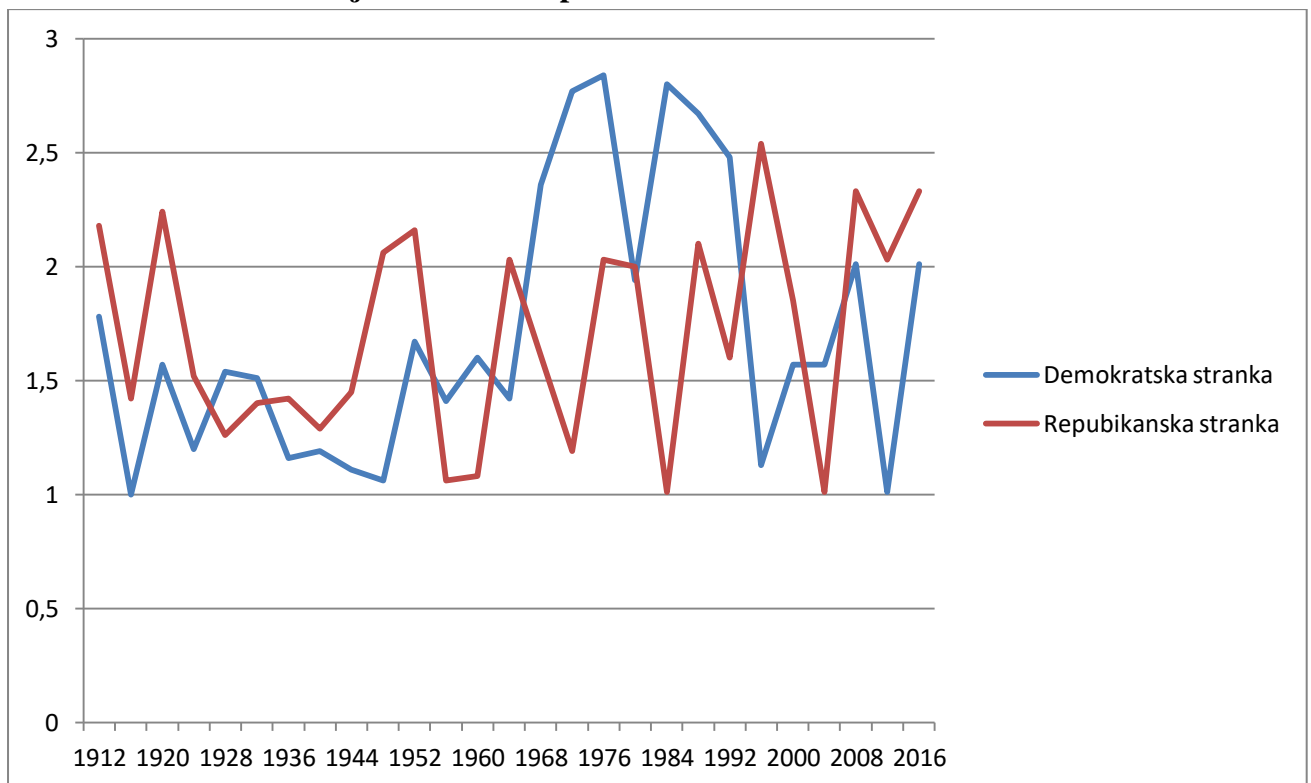
Izvor: Ballotpedia.org

Pretvaranje glasova birača u broj delegata je jedno od temeljnih svojstava predizbora u Republikanskoj stranci. Pojedine savezne države su odlučile koristiti razmjerni sustav u kojem se broj delegata raspoređuje razmjerno broju glasova u predizborima. Ipak, većina država u republikanskim predizborima koristi većinski tip, odnosno *winner takes all* sustav, u kojemu relativni pobjednik odnosi sve delegate u državi (ballotpedia.org). Veoma je zanimljivo promotriti efektivni broj kandidata Republikanske stranke na predizborima kroz povijest, a razlika između ere prije reforme iz 1972. i poslije nije toliko značajna kao i kod Demokrata. Razlog je to što su Republikanci u razdoblju prije reforme 1972. imali značajno manji broj svojih predsjednika (u tom razdoblju dominirali su kandidati Demokratske stranke), da bi se nakon reforme situacija promijenila te su u prvih 20 godina nakon reforme, točnije do 1993. godine, predsjednici bili isključivo Republikanci (izuzev jednog mandata Jimmyja Cartera). Činjenica da je broj protukandidata na stranačkim predizborima značajno manji kada *incumbent* lovi svoj drugi mandat te već spomenuta povijest Republikanske stranke u godinama nakon Drugog svjetskoga rata, rezultirali su time da se efektivni broj kandidata na republikanskim predizborima nije značajno mijenjao. Efektivni broj kandidata Republikanske stranke na predizborima prije reforme iznosio je 1.61, a poslije reforme samo 1.79, što je u velikom nesrazmjeru s Demokratskom strankom koja je prije reforme imala 1.44, a poslije 2.27 kandidata u prosjeku (Steger, 2002: 540). To je svakako svojevrsna anomalija ako znamo da su predizbori uvedeni s ciljem da se više kandidata uključi u utrku za nominaciju i da pobjednik ne može postati onaj kandidat koji ne sudjeluje u svim predizborima. Najbolji primjer za to su posljednji predizbori gdje su Demokrati s predsjednikom na odlasku imali samo troje kandidata, dok je podijeljena Republikanska



stranka imala čak sedamnaest kandidata od kojih su čak četvorica (Trump, Kasich, Rubio, Cruz) pobijedili u barem jednoj saveznoj državi na republikanskim predizborima.

**Grafikon 1. Efektivni broj kandidata na predizborima**



Izvor: Steger, Hickman i Yohn, 2002: 540

### **2.3. Donald Trump- background i uključenje u utrku za predsjednika**

Kada se u listopadu 2013. počelo nagađati da bi se Trump mogao kandidirati za predsjednika i to kroz Republikansku stranku, situacija je na prvi pogled izgledala neozbiljno i nerealno. Iako se pojavom interneta raširila sfera ljudi koju politika zanima te su se u SAD-u često pojavljivale glasine da bi se netko od *celebritya* mogao kandidirati za predsjednika države (Oprah Winfrey, Jay Z, Kanye West...), Trump je prvi iz svijeta zabavne industrije koji je takvu ideju i ostvario. Ne samo da se kandidirao za republikanske predizbore, nego je naposljetku pobijedio i tako nastavio neke nove trendove u američkoj politici koji su počeli 2008. izborom Baracka Obama kao prvog Afroamerikanca na čelu države.

Iako nije imao nikakvih političkih angažmana prije kandidature, Trump je bio poznat po svojim političkim donacijama, a iznenađuje činjenica da je do 2011. čak više novca donirao Demokratima. Nije bio poznat po tome da često komentira politiku i političke odluke, tek je 2011. postao aktivniji nakon što je počeo osporavati mjesto rođenja Baracka Obame, vjerojatno pripremajući teren za ono što će uslijediti pet godina kasnije, a ujedno je od te godine sve svoje donacije davao isključivo Republikancima (ballotpedia.org).

**Tablica 2: Donacije Donalda Trumpa dvjema najjačim strankama u SAD-u**

<b>Tip donacije</b>	<b>Republikanci</b>	<b>Demokrati</b>	<b>Ukupno</b>
Federalne donacije	\$ 718,300	\$ 328,600	\$ 1,046,900
Savezne donacije	\$ 432,240	\$ 366,150	\$ 798,390
Ukupne donacije	\$ 1,150,540	\$ 694,750	\$ 1,845,290
Federalne, 1989-2010	\$ 294,000	\$ 328,600	\$ 622,600
Federalne, 2010-	\$ 424,300	\$ 0	\$ 424,300
Savezne, 1989-2010	\$ 226,390	\$ 367,650	\$ 594,040
Savezne, 2010-	\$ 205,850	\$ 8,500	\$ 214,300

Izvor: ballotpedia.org

Jedino donekle ozbiljno političko iskustvo imao je 1999. kada se kandidirao za mjesto predsjednika kao kandidat Reformske stranke, ali je kandidaturu povukao prije nego su počeli ozbiljni predizbori u veljači. U razdoblju od 1987. do 2012. godine, čak je pet puta mijenjao svoju stranačku identifikaciju, da bi se u travnju 2012. konkretno izjasnio kao republikanac.

Zanimljiva je priča o tome kako je milijarder iz poslovnog svijeta i televizije došao do pozicije da bude republikanski kandidat koji je populističkim istupima i kampanjom uspio oko sebe okupiti upravo ljude koji na prvi pogled ne bi trebali glasovati za kandidata koji je do tada promicao zabavu, hedonizam i svoje izrazito bogatstvo. Mnogim političkim analitičarima nije bilo jasno kako je Trump uspio privući birače radničke klase koji žive izrazito teško s obzirom na to da je u kampanji čak rekao da mu je otac u jednom trenutku dao „malu“ pozajmicu od milijun dolara (Hall, 2016: 72). Kada su Trumpovog sina upitali kako bi u jednoj rečenici opisao svog oca biračima, upotrijebio je naziv „*blue-collar billionaire*“ što naglašava apsolutnu suprotnost između Trumpovog lika i djela s biračima koji su ga izabrali i čije ću sociodemografske karakteristike analizirati. Način na koji se Trump uključio u utrku za republikanskog kandidata je izrazito zanimljiv, čim je istakao svoju kandidaturu ušao je intenzivno u kampanju u kojoj je zabavljao javnost i populistički naglašavao politike koje su izrazito popularne među republikanskim biračima, ali se usto nisu mogle čuti ranije. Upravo su nedostatak političke korektnosti, zanimljiva kampanja te činjenica da ne dolazi iz svijeta politike bili preduvjeti koji su mu poslije osigurali uspjeh na predizborima i izborima. Čim je službeno najavio kandidaturu, ubrzo je postao ozbiljan kandidat u očima političkih analitičara.

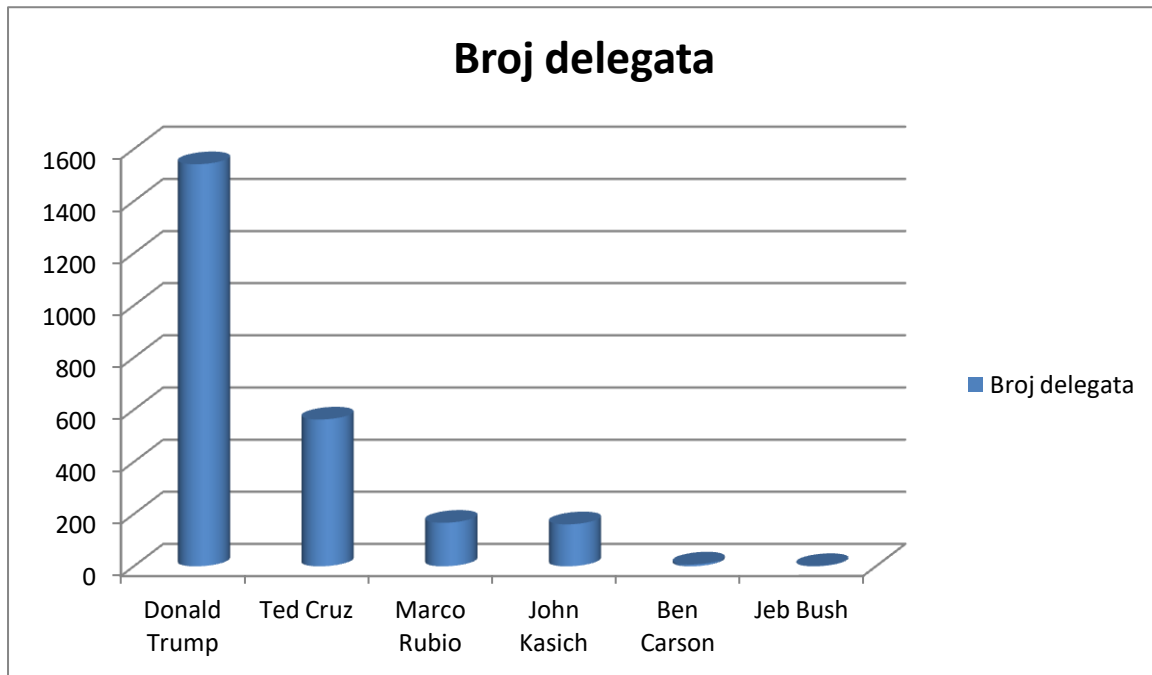
Trump je svoju ozbiljnost kao kandidat potvrdio u lipnju 2015. kada je počeo svoju kampanju protiv imigranata i izjavio da „Meksiko u SAD šalje isključivo ljude koji imaju mnogo problema i te probleme donose sa sobom u Ameriku. Oni ne šalju najbolje i uspješne, već šalju silovatelje, drogu i kriminal“ (Oates prema Trump, 2016: 8). Nakon ove izjave, Trump je postao najveće ime u kampanji za republikanskog kandidata, mediji naklonjeni konzervativcima isticali su ga kao kandidata koji je izrazito trebao Republikancima, a liberalni danonoćno napadali zbog potencijalne političke nekorektnosti. Tu je počela Trumpova dominacija medijskim spektrom, osvajao je ljude svojom retorikom, ciljajući upravo na pojedine sociodemografske skupine birača koji su mu naposljetku možda i donijeli pobjedu.

### **3. Sociodemografske karakteristike birača na republikanskim predizborima 2016.**

#### **3.1. Analiza rezultata republikanskih predizbora 2016.**

Republikanski predizbori započeli su u Iowi 1. veljače 2016. godine, a završili su 7. lipnja u trenutku kada je utrka za predsjedničku nominaciju već odavno bila riješena. Trump je više nego dominantno pobijedio na predizborima te tako dokazao da se populistička kampanja puna mješavine konzervativnih i liberalnih ideja isplatila te je uspio osvojiti nominaciju koja mu je osigurala završnu bitku s Hilary Clinton. Ukupno je Republikansku stranku predstavljalo 2472 delegata, najviše njih 172 iz Kalifornije, a najmanje 16 iz Vermonta. Za pobjedu je trebalo osvojiti glasove 1237 delegata, a Trump ih je pridobio čak 1542, što dovoljno svjedoči o dominaciji njegove pobjede.

**Grafikon 2: Broj osvojenih glasova delegata po kandidatu**



Izvor: CNN.com/election

Trump je pobijedio u čak 37 saveznih državi te u većini američkih prekomorskih teritorija, Cruz u njih 11, dok se Rubio morao zadovoljiti pobjedama u Minnesoti, Portoriku i Washington D.C.-u. Tada aktualni guverner, John Kasich, uspio se djelomično umiješati u borbu i pobijediti u Ohio. Najveće razočaranje svakako je bio Jeb Bush, sin te mlađi brat dvojice bivših republikanskih predsjednika, koji je bio izrazit favorit samo godinu dana prije predizbora, a na predizborima ne samo da nije uspio osvojiti niti jednu saveznu državu, već mu se priklonio samo jedan delegat te je vrlo brzo odustao od nepotrebnog trošenja sredstava za kampanju te se povukao iz utrke.

Trumpova pobjeda bila je osigurana već u svibnju te su svi ostali kandidati odustali od utrke, a Trump je mogao krenuti u slavlje zbog pobjede koja je bila plod u trenutcima burne i skandalozne, a pokazalo se na kraju i izrazito uspješne kampanje. Trump je rezultatski potukao svoje protukandidate iz Republikanske stranke jer je pravodobno kombinirao liberalne i konzervativne pozicije prema različitim politikama. Nije se libio koristiti radikalnu desnu retoriku kad je prozivao imigrante, posebno Meksikance i Muslimane, a u nekim je situacijama bio donekle liberalan te je savršeno uravnotežio svoju politiku i vrlo vjerojatno odradio najuspješniju kampanju u povijesti republikanskih predizbora (Gooch, 2018: 343).

### 3.2. Kako je Trump porazio moćnu Republikansku stranku

Mnogi politički analitičari tvrde kako je ključ uspjeha Donalda Trumpa povezan s izrazitim jačanjem pokreta *Tea Party*, koji je kulminirao na republikanskim predizborima i kandidati koji su povezivani s tim krilom Republikanske stranke ostvarili su izvanredne uspjehe, dok su etablirani Republikanci poput Busha, Kasicha i Fiorine doživjeli neuspjeh jer nisu mogli računati na glasače *Tea Partyja* (Libby, 2015: 1). *Tea Party* je krilo Republikanske stranke nastalo 2009. nakon Obamine reforme zdravstva koja je zabila zadnji čavao u već ogroman državni javni dug. Samo ime pokreta potječe od poznate „bostonske čajanke“ i porezne borbe protiv Britanaca u ratu za nezavisnost u 1770-ima. Da je Trump uspješan strateg i taktičar, dalo se zaključiti iz toga što je prepoznao *Tea Party* kao najjaču struju unutar Republikanske stranke te je s njima počeo surađivati od njihovih samih početaka 2009. godine, a 2015. održao je veliki stranački skup te je svima bilo jasno da on ulazi u bitku kao njihov kandidat. Birači koji su podržavali *Tea Party* zavoljeli su njegov slogan „Make America Great Again“, nauštrb tada aktualnih Obaminih najava o značajnoj promjeni Amerike u kojoj sada žive (Libby, 2017: 6). Konačan cilj *Tea Partyja* je bio da glasače učini konzervativnijima, a Trump je na njihovom pokretu izgradio svoju popularnost među Republikancima te ne iznenađuje što je njegova popularnost rasla što su se izbori više bližili. Koliko su se Trumpu stvari poklopile u tim predizborima, najviše govori istraživanje u kojem je otkriveno da je čak 64 posto registriranih birača Republikanske stranke dio *Tea Partyja*, a također čine više od 60 posto svih donatora. Ne iznenađuje stoga činjenica da su trojica od pet najjačih republikanskih kandidata, Donald Trump, Ted Cruz i Ben Carson upravo kandidati *Tea Partyja* te da su imali otvoren put za odličan rezultat na republikanskim predizborima. S druge strane etablirani kandidati poput Busha, Rubija i ostalih, nisu mogli postići značajan rezultat bez glasača *Tea Partyja* i upravo u tome leži jedan od ključnih odgovora kako je Trump porazio etablirane Republikance.

Trumpova posebnost je u tome što se nametnuo u nominacijskom procesu u jednoj etabliranoj, jakoj stranci bez da je ikad prije obnašao neku važniju političku ili stranačku dužnost. Bilo je primjera kada su politički anonimci postajali predsjednici, pa tako imamo Eisenhowera koji je bio poznati general u netom završenom ratu, kao i Reagana koji je bio glumac, ali obojica su prvotno bili na nekim izabranim pozicijama i po tome je Trump apsolutno poseban (Ware, 2016: 406). Osnovni razlog zbog kojeg je Trump uspješno porazio Republikance je njegova kampanja u kojoj je često bio previše radikalno, rasistički orijentiran

i agresivan pokušavajući naglasiti svoju *showbizz* prošlost te tako privući birače koji su inače navikli na *reality* programe i takvu vrstu dijaloga. Nadalje, Trumpov uspjeh u pobjedi nad Republikanskom strankom treba usporediti s onim Barrya Goldwatera iz 1964. godine, koji je tada slabo, konzervativno krilo stranke uspio okrenuti protiv svih ostalih (Ware, 2016: 411). Tu svakako treba naglasiti da je Trumpu ipak bilo puno lakše s obzirom na činjenicu da su se 1964. predizbori održavali u manjem broju država te da je kandidatu koji se borio protiv cijelog aparata stranke bilo puno teže biti izabran, nego što je bilo u slučaju Trumpa.

Treći razlog kojeg Ware navodi je taj što su Republikanska i Demokratska stranka zamijenili povijesne pozicije te su od 1964. godine među Republikanaca prevladavali brojni sukobi, nemiri i frakcije koji su kulminirali 2016. borbom Trumpa protiv svih ostalih, dok je prvotno sukobima rastrojena Demokratska stranka održavala uglavnom mirne predizbore (Ware, 2016: 412). Naposljetku, bitno je napomenuti da je Trumpu izrazito pomogla činjenica što je Republikanska stranka u to vrijeme bila u velikoj krizi identiteta, s previše unutarstranačkih previranja i frakcije. Razlog za to treba tražiti u činjenici da Republikanci nisu imali priliku provoditi efektivnu politiku u zadnjih 30-ak godina, najviše iz razloga što su u tom razdoblju držali sve ključne grane vlasti (Predsjednik, Kongres, Senat) samo četiri godine u vrijeme mandata mlađeg Busha, ali čak u njegovo vrijeme nije došlo do izrazite homogenizacije stranke, ali i birača. Trump je sve te nedostatke iskoristio i ciljanom kampanjom zaslužio nominaciju Republikanske stranke na predizborima 2016. godine.

Mayer navodi tri osnovna razloga zbog kojih je Trump, po njemu politički početnik s izrazito negativnom javnom slikom, uspio osvojiti republikansku nominaciju. Prvi je svakako činjenica da je dobio daleko najviše medijskog prostora, pogotovo besplatnog. Naime, Trump nije platio pretjerano veliku svotu za reklamiranje u usporedbi s drugim kandidatima, čak je često protestirao jer su mediji favorizirali druge kandidate, ali sve to nije bilo bitno s obzirom na činjenicu da je Trump bio toliko zanimljiv medijima da ga jednostavno nisu smjeli propustiti prikazivati, a tako očito i neizravno reklamirati. Drugi osnovni razlog za Trumpovu pobjedu Mayer vidi u činjenici što je, iako medijski izrazito nepopularan, govorio prave stvari koje su Republikanci htjeli čuti. Za primjer navodi problem ilegalne imigracije koju je Trump svakodnevno naglašavao, a koju su republikanski birači očito veoma ozbiljno shvatili kao jednu od najvećih prijetnji. Iako je Trump ponekad dosta nespretno i politički nekorektno optuživao imigrante za porast zločina i donošenje droge, čini se da su birači upravo prepoznali to kao dugo iščekivanu istinu koju je netko morao izreći. Mayer treći razlog navodi kao ključan te tvrdi da republikanski protukandidati nisu Trumpa shvatili ozbiljno te su potrošili

previše novca i vremena boreći se jednim protiv drugih, umjesto da su se na vrijeme urotili protiv Trumpa (Mayer, 2018: 39).

### **3.3. Prethodna istraživanja o sociodemografskim karakteristikama birača u republikanskim predizborima 2016.**

U ovom dijelu rada ću napraviti detaljan pregled dosadašnjih istraživanja o sociodemografskim karakteristikama birača na predizborima 2016. godine, a koji će mi pomoći pri istraživanju karakteristika Trumpovih birača te odgovoru na istraživačka pitanja koja smo prvotno postavili. Počnimo od istraživanja Emiliye Ekins (2017: 3) koja tvrdi da ne postoji isključivo jedna skupina birača koja je podržala Trumpa, odnosno da ih ne možemo svrstati pod neka zajednička obilježja, već su to potpuno različiti ljudi koji su izabrali Trumpa zbog različitih razloga. Trumpov uspjeh uistinu je iznenađujuć kad se promatra iz perspektive izbornih pravila koja su vrijedila za sve kandidate. On je potpuno zanemario standardne prakse u kampanji, pa tako nije organizirao snažnu insajdersku organizaciju koja će na terenu raditi ključan posao, čak je i potrošio značajno manje sredstava od protukandidata, a konzervativni mediji nisu mu pružili podršku čak ni kad je osigurao nominaciju. Upravo tu dolazimo do važne karakteristike Trumpove kampanje koja je ključna za ovo istraživanje, a to je da je Trump uspio privući dovoljan broj birača sličnih sociodemografskih karakteristika i to upravo svojim snažnim medijskim istupima i činjenicom da je u kampanji ponudio nešto novo u odnosu na ostale republikanske protukandidate (Manza, 2007: 4).

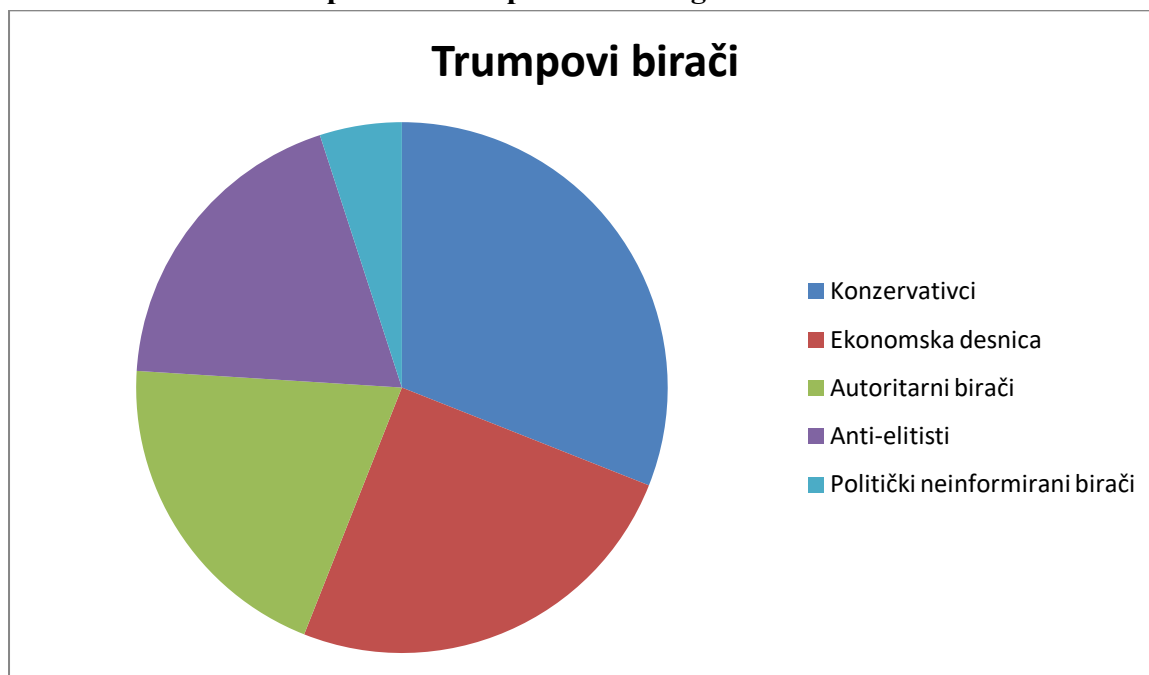
Jedno od objašnjenja koje svakako treba uzeti u obzir, tvrdi da su Trumpa do pobjede doveli birači skloni autoritarnim vrijednostima (Mayer, 2018: 39) kojima je bilo dosta nemoći Republikanske stranke da proizvede jednog snažnog lidera, koji bi autoritetom vodio stranku i kojeg bi oni pratili. Upravo je to ono što je dugo nedostajalo Republikancima, činjenica je da stranka nije imala snažnu figuru na vrhu još od Ronalda Reagana, a takva skupina birača upravo to traži. Trump im je dao upravo ono što je njima trebalo, konstantno je naglašavao bitke, rat „nas protiv njih“, potencirao opasnosti od imigracije i terorizma i to su bili motivi kojima je uspio privući tu skupinu. Trump je kroz cijelu kampanju naglašavao prijetnje koje dolaze sa svih strana svijeta i da je on taj koji ih može poraziti. Osim toga, spretno je u diskurs uveo zid s Meksikom koji će konačno spriječiti imigraciju koja „uništava“ SAD (MacWilliams, 2016: 717). Trumpova retorika i ponašanje ulijevala je povjerenje biračima



sklonima autoritarnim vrijednostima koje prvenstveno pokreće strah. Diskurs koji je Trump u kampanji koristio izrazito mu je pogodovao da dominira u svim istraživanjima i izlaznim anketama kada birači naglašavaju autoritativnost, a najvećim problemom vide strah od terorizma te ću to pokušati dokazati u svojoj analizi sociodemografskih karakteristika birača po savezima država.

Trumpovi birači nisu jednolični i homogeni, a mišljenja im se značajno razlikuju kad ih se pita za osnovne društvene i političke probleme kao što su imigracija, rasa, ekonomija, civilno društvo i slično. To se upravo slaže s već spomenutom tezom da je Trump nominaciju osvojio kombinacijom konzervativnih, umjerenih i liberalnih stajališta, ovisno o temi o kojoj se priča i to je najveći pokazatelj njegove populističke kampanje u kojoj je uspio privući različite društvene skupine. Anкета s 8000 ispitanika u prosincu 2016. otkrila je da ne postoji jedna homogena sociodemografska skupina birača već da ih postoji pet (Ekins, 2017: 3). Najveću skupinu čine konzervativci odani Republikanskoj stranci, zatim birači kojima je ekonomija na prvom mjestu te zagovaraju slobodno tržište. Iduću sociodemografsku skupinu čine domoljubi kojima je najvažnije očuvanje SAD-a kao globalne sile, a slijede birači koji se smatraju potlačenima te im je glavna nit vodilja borba protiv elita u društvu, a to je upravo ono što najviše iznenađuje u ovoj kampanji jer je Trump cijeli svoj život proveo kad predstavnik tih istih elita. Trumpovi birači kojima je cilj srušiti postojeće elite glasuju za milijardera, koji je cijeli život proveo među istom tom elitom. Petu, najmanju skupinu čine ljudi koji se osjećaju potpuno izdvojeni iz društva te odabirom Trumpa traže smisao za politiku koju inače ne prate (Ekins, 2017: 4).

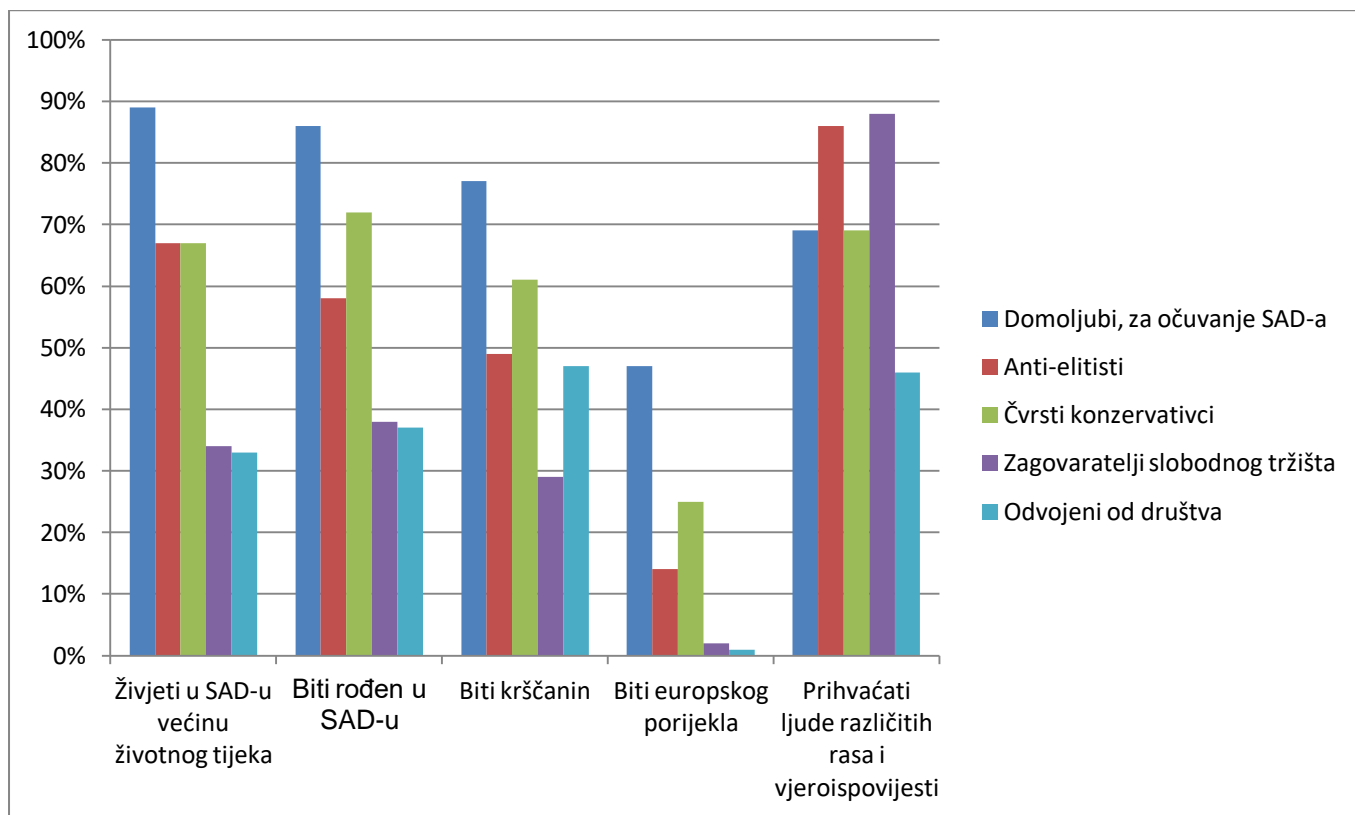
**Grafikon 3: Udio Trumpovih birača po sociodemografskim karakteristikama**



Izvor: Ekins, 2017: 4.

Argumentacija koju iznosi Fisher tvrdi da je Trump uspio poraziti republikanske protukandidate ponajprije zahvaljujući sloganu „Make America Great Again“, kojim je ciljao na demografske skupine koje nisu oduševljene procesima modernizacije i globalizacije te su uglavnom slabo obrazovani. Ipak, navodi da se Trumpov uspjeh ne može isključivo promatrati na temelju sličnih demografskih karakteristika, nego da je puno toga ovisilo o političkoj kulturi birača pojedinih saveznih država (Fisher, 2016: 744). Fisher svoju tvrdnju najviše temelji na političkoj kulturi koja dominira u pojedinim saveznm državama te smatra da je za rezultat izbora ključno to jesu li te države konzervativne, liberalne ili umjerene. Zanimljiv je zaključak u kojem autor tvrdi da je Trump najgore prošao upravo u dvije potpuno suprotne države na ideološkom spektru - Utah kao potpuno konzervativna državi te Minnesota u kojoj dominira progresivnost i demokrati osvajaju većinu od 1972. (Fisher, 2016: 345). Trump je svoje birače privukao svojom umjerenošću u brojnim ideološkim pitanjima, a bio je i izrazito radikaln kada je to bilo nužno (imigracija) pa ću u istraživanju pokušati dokazati povezanost birača koji su Trumpa vidjeli kao kandidata bez pretjeranog ideološkog predznaka.

**Grafikon 4: Što čini „prave“ Amerikance?**



Izvor: Ekins, 2017: 14.

Kada su Manza i Crowley (2017: 5) istraživali tezu da su Trumpa na vlast doveli glasovi birača iz radničke klase koji su lošije obrazovani, došli su do zanimljivih rezultata. Oni su otkrili da su Trumpovi birači u načelu imućniji, ali i obrazovaniji od prosječnog američkog birača na predizborima, stoga će biti zanimljivo provjeriti valjanost njihovog zaključka. Autori također navode da iako je Republikanska stranka zadnjih trideset godina potpuno razjedinjena te posvađana, oko dvije osnovne stvari su njezini birači uglavnom složni, a to su potreba za smanjenjem javnog duga i podrška slobodnom tržištu te međunarodnoj slobodnoj trgovini.

Upravo su to dva pitanja na kojima je Trump trijumfirao i gdje je privukao veliki broj birača, javno se boreći upravo protiv podrške međunarodnim trgovinskim sporazumima, gdje je jasno pokazao da mu je cilj boriti se najprije za američku radničku klasu, a potom i za ostale. Za birače iz radničke klase i njihovu odluku da daju podršku Trumpu ključnom se pokazala njegova retorika u kojoj je kombinirao borbu protiv ilegalne imigracije (protjerivanje

Meksikanaca) i poboljšanje trgovinskih politika kako bi povećao razinu zapošljavanja radničke bijele klase (Manza, 2017: 8). Smatram da je radnička bijela klasa ključna kao najvažnija sociodemografska skupina te će biti zanimljivo analizirati njihove preferencije na izlaznim anketama. U istraživanju Setzlera i Yanus (2018), koje se bavi razlozima zašto su žene glasovale za Trumpa, prvotno navode da je jezgra Trumpovih birača bila izrazito slična po svojim sociodemografskim karakteristikama – to su uglavnom bili pripadnici niže ili srednje radničke klase te evangelici, koji su podržali Trumpa jer su smatrali da je Amerika izgubila svoj status sile i da je došlo da propasti tradicionalnih vrijednosti. Nadalje, autori tvrde da je Trump najbolje prošao kod bijelih muškaraca bez fakultetske diplome, kod kojih je dobio više od 75 posto podrške (Setzler i Yanus 2018: 523). Vidimo da se rezultati istraživanja pojedinih autora znatno razlikuju te će biti zanimljivo otkriti zašto je tome tako.

#### **4. Empirijski dio istraživanja**

Trump je pobjedu na predizborima Republikanske stranke službeno osigurao 4. svibnja nakon predizbora u Indiani gdje je premoćno pobijedio. Važnost tog datuma proizlazi iz činjenice što su tada posljednja dva preostala protukandidata, Ted Cruz i John Kasich, odustali od daljnje borbe te su se povukli. Cruz je posljednju šansu za povratak u borbu za nominaciju vidio upravo u Indiani te je uložio mnogo vremena i novca kako bi pobijedio i vratio nadu u pobjedu. Nažalost po njega, Trump je premoćno pobijedio s 53 posto glasova te je tako ostao jedini kandidat Republikanaca. Upravo su ti predizbori ključni za moju analizu jer su oni prekretnica inače zanimljive borbe republikanskih kandidata te nakon njih nije imalo smisla provoditi izlazne ankete. Analizu sociodemografskih karakteristika birača Republikanske stranke napraviti ću na temelju rezultata izlaznih anketa koje su obavljene u 27 saveznih država, posebno za Republikansku i Demokratsku stranku. Izlazne ankete za predizbore Republikanske stranke 2016. godine napravljene su za brojne TV kuće, analizirajući osnovne sociodemografske karakteristike birača, kao i razna pitanja oko izbora i samih kandidata. Ankete su napravljene na malom uzorku birača Republikanske stranke, uglavnom prateći sličan odnos između ispitanika i registriranih birača u svakoj državi pa je tako među 27 analiziranih država najmanje ispitanika bilo u Vermontu, samo njih 536, dok ih je najviše bilo u Ohiju, 2.363. Izlazne ankete provedene su u 25 saveznih država koje koriste predizbore te u dvije savezne države koje kandidate biraju putem stranačkih skupština (Iowa i Nevada).

Upravo je Iowa prva savezna država po republikanskom kalendaru predizbora te je ujedno prva u kojoj je provedena izlazna anketa. Posljednja izlazna anketa provedena je u Zapadnoj Virginiji, jedinoj državi koja je održala izlaznu anketu nakon što su svi Trumpovi protukandidati službeno odustali od utrke. Ukupno je na izlaznim anketama ispitano 38.711 birača Republikanske stranke, prosječno 1.433 po saveznoj državi što čini ovu izlaznu anketu dovoljno relevantnom za kvalitetan zaključak.

Za analizu sam koristio podatke CNN-a koji je prikazao provedene ankete tako što je savezne države zasebno obradio jednu po jednu te će mi to omogućiti analizu karakteristika za pojedine države, kao i za cijelu republikansku populaciju. Izlazne ankete su prikazane tako što su određene varijable poput spola prikazane kroz međudnos kategorija (primjer muškarci 53%- žene 47%) te su ispod toga prikazani postotci svakog od kandidata po kategorijama u toj saveznoj državi. Tako su prikazani postotci birača koji su birali Trumpa u određenoj kategoriji (primjer Trump 81 posto birača sa samo srednjom školom u Iowi), a cilj je doći do rezultata, odnosno udjela glasova među Trumpovim biračima po kategorijama za svaku saveznu državu posebno. Rezultate ću potom analizirati uspoređujući ih s uzorkom cjelokupne populacije birača Republikanske stranke, a zbog konteksta ću prikazati i rezultate najvećeg Trumpovog suparnika, Teda Cruza. Tako ćemo doći do uvida razlikuju li se Trumpovi birači po svojim sociodemografskim karakteristikama od birača koji su podršku dali klasičnom *mainstream* kandidatu, Cruzu, kao i postoji li „Trumpov efekt“ među biračima Republikanske stranke.

Kako bi dokučio postoji li zapravo svojevrsan Trumpov efekt, analizirao sam osnovne sociodemografske karakteristike republikanskih birača, a to su: spol, dob, obrazovanje, godišnji prihodi, stranačka identifikacija, ideologija te religioznost. Uz to sam kao bitne varijable pri analizi naveo i odgovore birača na dva ključna pitanja pri odabiru kandidata; birači su morali navesti najvažniju kvalitetu svog kandidata te su morali navesti najveći problem SAD-a u današnje vrijeme. Za svaku sociodemografsku karakteristiku sam napravio posebnu tablicu u kojoj će biti vidljivi rezultati Trumpovih birača po saveznim državama koje su obuhvaćene izlaznim anketama, uz uzorak birača Teda Cruza, kao i ukupno stanje među republikanskim biračima. Također će jasno biti označene države u kojima je Trump pobijedio, a na temelju svih tih podataka ću donijeti zaključke o tome postoje li određene skupine birača koje su glasovale za Trumpa. Prije analize svake pojedine karakteristike posebice, prikazat ću rezultate republikanskih predizbora na temelju ukupnog broja glasova ([thegreenpapers.com](http://thegreenpapers.com)) te sociodemografskih karakteristika ([cnn.com](http://cnn.com)) četiri najozbiljnija kandidata. Tu uz Trumpa i

Cruza imamo senatora Ohia, Johna Kasicha te pobjednika u tri savezne države, Marca Rubia. Već će nam rezultati iz ove tablice otkriti mnogo toga te nam dati uvid u to možemo li govoriti o Trumpovom efektu. U analizi je obrađeno 25 predizbora u saveznm državama u kojima su provedene izlazne ankete, a razlike u odnosu na moju analizu je izostavljanje Ohia i Nevade kao saveznih država u kojima se održavaju stranačke skupštine te manjih razlikovanja po pitanju kategoriziranja godišnjih prihoda.

**Tablica 3: Kumulativni rezultati republikanskih predizbora te analiza izlaznih anketa**

<b>Kategorija</b>	<b>Republikanski birači</b>	<b>Cruz</b>	<b>Kasich</b>	<b>Rubio</b>	<b>Trump</b>
Analizirani predizbori		27%	15%	13%	41%
<b>Spol</b>					
Muškarci	51%	26%	14%	11%	45%
Žene	49%	27%	15%	15%	37%
<b>Dob</b>					
18-29	11%	29%	15%	17%	33%
30-44	19%	29%	13%	14%	38%
45-64	45%	27%	14%	12%	43%
65 i stariji	25%	24%	16%	12%	43%
<b>Evangelizam</b>					
Da	55%	34%	10%	12%	39%
Ne	45%	19%	20%	13%	44%
<b>Obrazovanje</b>					
Srednja škola ili niže	17%	27%	9%	9%	50%
Upisan fakultet	32%	28%	11%	11%	46%
Diplomant	32%	27%	17%	14%	38%
Poslijediplomski studij	19%	26%	22%	17%	30%
<b>Godišnji prihodi</b>					
<50.000 dolara	29%	25%	12%	11%	46%
50.000 dolara-100.000 dolara	35%	32%	13%	12%	40%

>100.000 dolara	37%	23%	19%	16%	39%
<b>Stranačka identifikacija</b>					
Republikanci	69%	29%	12%	13%	42%
Nezavisni	26%	24%	18%	13%	38%
Demokrati	5%	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Ideologija</b>					
Izrazito konzervativni	33%	42%	7%	10%	37%
Umjereno konzervativni	42%	23%	14%	15%	44%
Umjereni	22%	14%	25%	14%	41%
Liberalni	3%	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Najvažniji problem SAD-a</b>					
Imigracija	11%	25%	6%	7%	59%
Ekonomija/tržište rada	35%	22%	18%	14%	40%
Terorizam	23%	27%	13%	15%	41%
Vladina potrošnja	31%	33%	15%	13%	35%
<b>Najvažnija kvaliteta kandidata</b>					
Može pobijediti	13%	24%	12%	24%	33%
Dijelimo iste vrijednosti	35%	42%	22%	16%	14%
Kaže iskreno onako kako je	20%	8%	6%	4%	80%
Može donijeti promjenu	32%	22%	13%	10%	50%

Izvor: CNN.com i thegreenpapers.com prema Mayer, 2018.

Kada analiziramo rezultate po određenim sociodemografskim karakteristikama, možemo zaključiti da ne postoji poseban uzorak Trumpovih glasača koji se značajno ističe, budući da je osigurao značajnu podršku u gotovo svim kategorijama. Čak i kod kategorije spola gdje se očekivala znatna razlika između muškaraca i žena, vidljivo je da je Trump uživao veliku podršku u obje kategorije bez značajnije razlike u postotcima između spolova. Još jedan značajan primjer Trumpove sveobuhvatne dominacije je činjenica da je kao najmanje religiozni kandidat osvojio čak 39 posto glasova evangelika birača te 44 posto glasova drugih konfesija, također najviše u obje kategorije. Jedina značajna razlika među demografskim

karakteristikama Trumpovih birača je vidljiva u obrazovanju, gdje je čak 50 posto najslabije obrazovanih dalo glas Trumpu, za razliku od „tek“ 30 posto najobrazovanijih, ali je čak i u toj kategoriji obrazovanja bio najpopularniji. Logičan je zaključak da su za Trumpa najviše glasovali slabije obrazovani, ali je bio toliko nadmoćan da je dobio i najviše glasova među akademskom elitom. Slično je s varijablama poput ideologije, stranačke identifikacije i godišnjih prihoda, gdje je Trump osvojio najviše glasova u svim kategorijama, a malo iznenađuje činjenica što ga registrirani Republikanci nisu kaznili te je čak viši postotak glasova dobio među Republikancima nego među nezavisnima. Trumpov šarolik uspjeh na ideološkoj ljestvici možemo promatrati kao uspjeh u kampanji, u nekim trenucima bio je dovoljno liberalan, a u nekim izrazito konzervativan te tako ne čudi činjenica da je osvojio najviše glasova u svakoj od kategorija. Trumpovi birači jasno su pokazali da najvećim problemom današnjice smatraju imigraciju, dok je najveća razlika među biračima Republikanske stranke vidljiva kad su u pitanju kvalitete kandidata za kojeg glasuju. Trumpovi birači rezolutno su zaključili da glasuju iz razloga što u javnosti govori ono što većina misli te da može donijeti željenu promjenu, dok je izrazito mali broj Trumpovih birača ustvrdio da je razlog njihovog glasa to što dijele jednake vrijednosti i stavove te su ti glasovi najviše otišli Cruzu.

Sada slijedi analiza pojedinačnih sociodemografskih karakteristika Trumpovih birača po saveznom državama u kojima su se provodile izlazne ankete. Krenut ću s demografskim karakteristikama, zatim prijeći na ideologiju te završiti s pitanjima u kojima su birači iskazivali jasan stav kakvog predsjednika te kakvu državu žele. Rezultate sam dobio na temelju podataka iz izlaznih anketa provedenih između ostalog i za CNN te ukupnog broja ispitanih na izlaznim anketama.

**Tablica 4: Trumpovi birači po spolu**

Savezna država	Muškarci	Žene
Iowa	53%	47%
<b>New Hampshire</b>	<b>56%</b>	<b>44%</b>
<b>South Carolina</b>	<b>57%</b>	<b>43%</b>
<b>Nevada</b>	<b>53%</b>	<b>47%</b>



<b>Alabama</b>	<b>58%</b>	<b>42%</b>
<b>Arkansas</b>	<b>55%</b>	<b>45%</b>
<b>Georgia</b>	<b>56%</b>	<b>44%</b>
<b>Massachusets</b>	<b>55%</b>	<b>45%</b>
Oklahoma	58%	42%
<b>Tennessee</b>	<b>53%</b>	<b>47%</b>
Texas	55%	45%
<b>Vermont</b>	<b>55%</b>	<b>45%</b>
<b>Virginia</b>	<b>58%</b>	42%
<b>Michigan</b>	<b>64%</b>	36%
<b>Mississippi</b>	<b>53%</b>	<b>47%</b>
<b>Florida</b>	<b>56%</b>	<b>44%</b>
<b>Illinois</b>	<b>55%</b>	<b>45%</b>
<b>Missouri</b>	<b>55%</b>	45%
<b>North Carolina</b>	<b>55%</b>	45%
Ohio	56%	44%
Wisconsin	53%	47%
<b>New York</b>	<b>59%</b>	<b>41%</b>
<b>Connenticut</b>	<b>59%</b>	<b>41%</b>
<b>Maryland</b>	<b>56%</b>	<b>44%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>56%</b>	<b>44%</b>
<b>Indiana</b>	<b>59%</b>	<b>41%</b>
<b>West Virginia</b>	<b>52%</b>	<b>48%</b>
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	56%	44%
Cruzovi birači ukupno	50%	50%
Ukupno birači republikanske stranke	51%	49%

\*boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

U Tablici 3 prikazao sam kako je Trump osvojio čak 45 posto glasova muškaraca te 37 posto glasova žena svih republikanskih birača te je već tu bilo jasno da faktor spola nije izrazito

utjecao na ishod izbora. Tako je među svim Trumpovim biračima 56 posto muškaraca te 44 posto žena te ako to usporedimo s biračima Teda Cruza kao i ukupnim uzorkom Republikanaca, jasno je da ne možemo govoriti o izrazitoj specifičnosti koja je napravila značajnu razliku za krajnji ishod (Tablica 4). Trumpa su podržali više muškarci nego žene, ali je razlika značajno manja od očekivanog te se može donijeti zaključak da je Trump uspio pridobiti žene unatoč izrazito negativnoj kampanji prema Clinton i očekivanjima nekih analitičara. Vidimo da je Trump dobio najveći udio glasova i muškaraca i žena gotovo u svim državama u kojima je pobijedio, iznimka su samo četiri gdje nije prikupio najveći broj glasova žena. U svim državama u kojima je Trump doživio poraz, odnosno u Iowi, Ohio, Oklahomi, Wisconsinu i Texasu, dobio je manji udio glasova i muškaraca i žena u odnosu na pobjednike Cruza i Kasicha. Iz ovoga je jasno da spol nije izrazito utjecao na Trumpovu pobjedu jer je ostvario uvjerljivu pobjedu i među muškarcima i ženama.

**Tablica 5: Trumpovi birači po dobnim skupinama**

Savezna država	17-29	30-44	45-64	65-
Iowa	9%	15%	47%	29%
<b>New Hampshire</b>	<b>16%</b>	<b>17%</b>	<b>50%</b>	<b>17%</b>
<b>South Carolina</b>	8%	<b>14%</b>	<b>51%</b>	<b>27%</b>
<b>Nevada</b>	5%	<b>16%</b>	<b>43%</b>	<b>36%</b>
<b>Alabama</b>	<b>10%</b>	<b>18%</b>	<b>49%</b>	<b>23%</b>
<b>Arkansas</b>	9%	<b>20%</b>	<b>42%</b>	29%
<b>Georgia</b>	<b>9%</b>	<b>19%</b>	<b>48%</b>	<b>24%</b>
<b>Massachusets</b>	13%	<b>16%</b>	<b>47%</b>	<b>24%</b>
Oklahoma	6%	19%	48%	27%
<b>Tennessee</b>	<b>8%</b>	<b>15%</b>	<b>45%</b>	<b>32%</b>
Texas	7%	23%	41%	28%
<b>Vermont</b>	6%	15%	<b>53%</b>	27%
<b>Virginia</b>	11%	18%	<b>47%</b>	<b>24%</b>
<b>Michigan</b>	<b>12%</b>	<b>17%</b>	<b>43%</b>	<b>28%</b>
<b>Mississippi</b>	<b>11%</b>	15%	<b>43%</b>	<b>31%</b>
<b>Florida</b>	<b>7%</b>	<b>18%</b>	<b>46%</b>	<b>29%</b>

<b>Illinois</b>	<b>10%</b>	<b>15%</b>	<b>49%</b>	<b>26%</b>
<b>Missouri</b>	12%	15%	<b>45%</b>	<b>28%</b>
<b>North Carolina</b>	10%	18%	<b>45%</b>	<b>27%</b>
Ohio	8%	18%	50%	24%
Wisconsin	9%	20%	48%	23%
<b>New York</b>	<b>8%</b>	<b>12%</b>	<b>49%</b>	<b>30%</b>
<b>Connenticut</b>	<b>8%</b>	<b>14%</b>	<b>50%</b>	<b>27%</b>
<b>Maryland</b>	<b>7%</b>	<b>20%</b>	<b>52%</b>	<b>21%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>9%</b>	<b>18%</b>	<b>41%</b>	<b>31%</b>
<b>Indiana</b>	<b>10%</b>	<b>24%</b>	<b>48%</b>	<b>18%</b>
<b>West Virginia</b>	<b>14%</b>	<b>27%</b>	<b>44%</b>	<b>15%</b>
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	9%	18%	47%	26%
Cruzovi birači ukupno	12%	20%	46%	22%
Ukupno birači Republikanske stranke	11%	19%	45%	25%

\***boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.**

Izvor: CNN.com

Dob analiziramo kroz četiri različite skupine te je Trump ponovno osvojio najveći postotak republikanskih birača u svakoj od njih. Kao što možemo vidjeti u Tablici 3 gdje su analizirani svi republikanski glasači kumulativno, Trump je osvojio 33 posto najmlađih birača, 38 posto onih od 30 do 44 godine te po 43 posto u dvije najstarije dobne skupine. Iako je vidljivo da je razlika u prednosti nad Cruzom značajno mršavija među mlađim dobnim skupinama, Trump je svejedno pobijedio među svim dobnim skupinama. U Tablici 5 detaljno analiziram Trumpove birače po dobnim skupinama te možemo vidjeti da uzorak njegovih birača gotovo potpuno odgovara ukupnom uzorku Republikanaca iz izlaznih anketa. Trumpa su poduprli većinom stariji građani pa je postotak njih iznad 45 godina čak 73 posto, dok je onih mlađih do 30 samo 9 posto. Cruzovi birači također su slično raspoređeni po dobnim skupinama te se po tom segmentu minimalno razlikuju od Trumpovih te je ključno to što je Trump osvojio najviše glasova među svakom skupinom kao što sam prikazao u Tablici 3. Nakon ispitanih podataka, jasno je da nakon spola niti dob nije varijabla koja će nam otkriti značajne razlike među Trumpovim biračima, već se čini da je Trump jednostavno premoćno pobijedio bez izrazitih značajnosti u sociodemografskim karakteristikama.

**Tablica 6: Trumpovi birači po religioznosti (evangelizam)**

Savezna država	DA	NE
Iowa	57%	43%
<b>New Hampshire</b>	<b>19%</b>	<b>81%</b>
<b>South Carolina</b>	<b>74%</b>	<b>26%</b>
<b>Nevada</b>	<b>34%</b>	<b>66%</b>
<b>Alabama</b>	<b>78%</b>	<b>22%</b>
<b>Arkansas</b>	<b>76%</b>	<b>24%</b>
<b>Georgia</b>	<b>68%</b>	<b>32%</b>
<b>Massachusets</b>	<b>26%</b>	<b>74%</b>
Oklahoma	65%	35%
<b>Tennessee</b>	<b>78%</b>	<b>22%</b>
Texas	60%	40%
<b>Vermont</b>	<b>24%</b>	<b>76%</b>
<b>Virginia</b>	<b>55%</b>	45%
<b>Michigan</b>	<b>53%</b>	<b>37%</b>
<b>Mississippi</b>	<b>83%</b>	<b>17%</b>
<b>Florida</b>	<b>47%</b>	<b>53%</b>
<b>Illinois</b>	42%	<b>58%</b>
<b>Missouri</b>	54%	<b>46%</b>
<b>North Carolina</b>	70%	<b>30%</b>
Ohio	50%	50%
Wisconsin	41%	59%
<b>New York</b>	<b>21%</b>	<b>79%</b>
<b>Connenticut</b>	<b>22%</b>	<b>78%</b>
<b>Maryland</b>	<b>39%</b>	<b>61%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>43%</b>	<b>57%</b>
<b>Indiana</b>	<b>57%</b>	<b>43%</b>
<b>West Virginia</b>	<b>71%</b>	<b>29%</b>
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	52%	48%
Cruzovi birači ukupno	68%	32%
Ukupno birači Republikanske	55%	45%

stranke		
---------	--	--

\***boldano** označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

Iako sam nije religiozni vjernik koji inače dominiraju u Republikanskoj stranci te je u kampanji najmanje vremena od svih kandidata trošio na religiju, Trump je osvojio najviše glasova svih vjernika evangelika, čak 39 posto, dok je među biračima koji nisu evangelici, zaslužio podršku od 44 posto što je vidljivo u Tablici 3 gdje su analizirani svi republikanski birači kumulativno. Tu opet vidimo veoma sličan postotak koji nam ne otkriva mnogo, sve se zasad vrti oko tih 40 posto, koliko je Trump i osvojio na republikanskim predizborima. U Tablici 6 analiziram zasebno Trumpove birače i oni su u 52 posto slučaja evangelici dok je njih 48 posto druge vjeroispovijesti ili su ateisti te je vidljivo da je u gotovo svim državama dobio većinu glasova Republikanaca koji nisu evangelici, dok ga je među evangelicima u sedam država nadjačao Ted Cruz. Upravo je Cruz klasični *mainstream* republikanski kandidat, koji je većinu potpore dobio od izrazito konzervativnih birača koji su usto evangelici pa tako ne čudi što se čak 68 posto njegovih birača (Tablica 6) izjasnilo da su evangelici, što je znatna razlika u usporedbi s Trumpovih 52 posto. Zaključio bih da je ovo i treća sociodemografska karakteristika birača koja nam nije dala jasnu naznaku o postojanju Trumpovog efekta, odnosno nije značajno odvojila Trumpove birače od drugih republikanskih kandidata, već je jasno pokazala Trumpovu dominaciju kroz nominacijski proces Republikanske stranke.

**Tablica 7: Trumpovi birači po razini obrazovanja**

Savezna država	Srednja škola ili niže	Nezavršen fakultet	Diplomant	Poslijediplomski studij
Iowa	<b>21%</b>	35%	29%	15%
<b>New Hampshire</b>	<b>21%</b>	<b>34%</b>	<b>32%</b>	<b>13%</b>
<b>South Carolina</b>	<b>23%</b>	<b>36%</b>	<b>29%</b>	12%
<b>Nevada</b>	<b>15%</b>	<b>42%</b>	<b>29%</b>	<b>14%</b>
<b>Alabama</b>	<b>24%</b>	<b>40%</b>	<b>26%</b>	<b>10%</b>
<b>Arkansas</b>	<b>22%</b>	<b>41%</b>	<b>25%</b>	12%

<b>Georgia</b>	<b>21%</b>	<b>34%</b>	<b>32%</b>	13%
<b>Massachussets</b>	<b>18%</b>	<b>33%</b>	<b>38%</b>	<b>11%</b>
Oklahoma	<b>23%</b>	36%	27%	14%
<b>Tennessee</b>	<b>24%</b>	<b>31%</b>	<b>28%</b>	<b>17%</b>
Texas	16%	35%	31%	18%
<b>Vermont</b>	24%	<b>40%</b>	<b>27%</b>	9%
<b>Virginia</b>	<b>18%</b>	<b>34%</b>	29%	19%
<b>Michigan</b>	<b>23%</b>	<b>43%</b>	<b>25%</b>	9%
<b>Mississippi</b>	<b>26%</b>	<b>32%</b>	<b>29%</b>	<b>13%</b>
<b>Florida</b>	<b>17%</b>	<b>36%</b>	<b>35%</b>	<b>12%</b>
<b>Illinois</b>	<b>21%</b>	<b>38%</b>	<b>32%</b>	9%
<b>Missouri</b>	<b>22%</b>	<b>42%</b>	24%	12%
<b>North Carolina</b>	<b>18%</b>	<b>38%</b>	30%	14%
Ohio	<b>22%</b>	<b>36%</b>	30%	12%
Wisconsin	19%	38%	32%	11%
<b>New York</b>	<b>21%</b>	<b>33%</b>	<b>27%</b>	<b>19%</b>
<b>Connenticut</b>	<b>17%</b>	<b>33%</b>	<b>30%</b>	<b>20%</b>
<b>Maryland</b>	<b>17%</b>	<b>31%</b>	<b>33%</b>	<b>19%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>27%</b>	<b>32%</b>	<b>27%</b>	<b>14%</b>
<b>Indiana</b>	<b>18%</b>	<b>38%</b>	<b>32%</b>	12%
<b>West Virginia</b>	<b>31%</b>	<b>33%</b>	<b>29%</b>	8%
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	21%	36%	30%	13%
Cruzovi birači ukupno	15%	32%	35%	18%
Ukupno birači Republikanske stranke	17%	32%	32%	19%

\*boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

Kod obrazovanja dolazimo do prvih značajnijih odstupanja među Trumpovim pristašama, naime kao što smo prikazali u Tablici 3, čak 50 posto svih birača najslabijeg obrazovanja je podržalo Trumpa dok su posljediplomanti u samo 30 posto slučajeva odabrali Trumpa. Ipak, bitno je napomenuti da je i tih 30 posto bilo dovoljno da Trump i među tom kategorijom

birača bude najuspješniji, što još jednom pokazuje širolikost njegovih birača i potpunu dominaciju na predizborima. Što se tiče udjela Trumpovih birača po razini obrazovanja koje sam prikazao u Tablici 7, tu je situacija očekivana, 21 posto čine oni sa srednjom školom, njih 36 posto je upisalo fakultet u jednom trenutku, 30 posto njih su diplomanti, a samo njih 13 posto su završili poslijediplomski studij. Gledajući udio ukupnog uzorka birača Republikanske stranke, razlika je očigledna jer je više onih najobrazovanijih nego birača sa samo srednjom školom te možemo zaključiti kako je Trumpa najviše podržala radnička klasa s minimalnim obrazovanjem, ali je udio najobrazovanijih i dalje visok kako bismo donosili zaključke o posebnim obrazovnim karakteristikama birača koji su glasovali za Trumpa.

**Tablica 8: Trumpovi birači po godišnjim prihodima**

<b>Savezna država</b>	<b>&lt;100.000 dolara</b>	<b>&gt;100.000 dolara</b>
Iowa	N/A	N/A
<b>New Hampshire</b>	<b>63%</b>	<b>37%</b>
<b>South Carolina</b>	<b>67%</b>	<b>33%</b>
<b>Nevada</b>	N/A	N/A
<b>Alabama</b>	<b>74%</b>	<b>26%</b>
<b>Arkansas</b>	<b>65%</b>	<b>35%</b>
<b>Georgia</b>	<b>66%</b>	34%
<b>Massachusets</b>	<b>54%</b>	<b>46%</b>
Oklahoma	67%	33%
<b>Tennessee</b>	<b>70%</b>	<b>30%</b>
Texas	58%	42%
<b>Vermont</b>	<b>69%</b>	31%
<b>Virginia</b>	<b>60%</b>	40%
<b>Michigan</b>	<b>70%</b>	<b>30%</b>
<b>Mississippi</b>	<b>76%</b>	<b>24%</b>
<b>Florida</b>	<b>64%</b>	<b>36%</b>
<b>Illinois</b>	<b>62%</b>	<b>38%</b>
<b>Missouri</b>	<b>80%</b>	20%

<b>North Carolina</b>	<b>71%</b>	<b>29%</b>
Ohio	55%	45%
Wisconsin	69%	31%
<b>New York</b>	<b>56%</b>	<b>44%</b>
<b>Connenticut</b>	<b>50%</b>	<b>50%</b>
<b>Maryland</b>	<b>51%</b>	<b>49%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>68%</b>	<b>32%</b>
<b>Indiana</b>	<b>65%</b>	<b>35%</b>
<b>West Virginia</b>	<b>76%</b>	<b>24%</b>
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	65%	35%
Cruzovi birači ukupno	65%	35%
Ukupno birači Republikanske stranke	62%	38%

\*boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

Dolazimo do zadnje demografske karakteristike u analizi i ona je čini se najslabiji pokazatelj posebnosti među Trumpovim biračima. Trump je uvjerljivo i sa sličnim udjelom osvojio glasove birača s nižim i višim godišnjim prihodima kao što je i prikazano u Tablici 3. Kada Trumpove birače usporedimo s onima Teda Cruza po godišnjim prihodima, nećemo naići ni na kakvu razliku te se njihovi rezultati gotovo potpuno podudaraju s udjelom ukupnog uzorka svih republikanskih birača kao što sam prikazao u Tablici 8. Trumpa je podržalo 65 posto birača s godišnjim prihodima ispod 100 tisuća dolara (62 posto ukupno u stranci) te 35 posto onih s prihodima iznad 100 tisuća dolara (38 posto takvih u stranci). Za Trumpa su ipak nešto više glasovali siromašniji, ali bez ikakve značajne razlike naspram ovih bogatih. Trump se još jednom pokazao kao potencijalni *catch-all* kandidat te se i u ovim kategorijama održao blizu 40 posto ukupne potpore.

**Tablica 9: Trumpovi birači po stranačkoj identifikaciji**

Savezna država	Republikanci	Nezavisni
Iowa	79%	19%



<b>New Hampshire</b>	<b>54%</b>	<b>43%</b>
<b>South Carolina</b>	<b>75%</b>	<b>22%</b>
<b>Nevada</b>	<b>81%</b>	<b>17%</b>
<b>Alabama</b>	<b>76%</b>	<b>22%</b>
<b>Arkansas</b>	<b>63%</b>	<b>35%</b>
<b>Georgia</b>	<b>73%</b>	<b>25%</b>
<b>Massachussets</b>	<b>48%</b>	<b>50%</b>
Oklahoma	82%	16%
<b>Tennessee</b>	<b>64%</b>	<b>34%</b>
Texas	75%	22%
<b>Vermont</b>	<b>70%</b>	28%
<b>Virginia</b>	<b>70%</b>	29%
<b>Michigan</b>	<b>65%</b>	<b>33%</b>
<b>Mississippi</b>	<b>77%</b>	<b>21%</b>
<b>Florida</b>	<b>75%</b>	<b>22%</b>
<b>Illinois</b>	<b>70%</b>	<b>26%</b>
<b>Missouri</b>	72%	27%
<b>North Carolina</b>	<b>72%</b>	25%
Ohio	64%	28%
Wisconsin	63%	34%
<b>New York</b>	<b>81%</b>	<b>17%</b>
<b>Connenticut</b>	<b>77%</b>	<b>22%</b>
<b>Maryland</b>	<b>82%</b>	<b>15%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>81%</b>	<b>17%</b>
<b>Indiana</b>	<b>71%</b>	<b>23%</b>
<b>West Virginia</b>	<b>81%</b>	<b>16%</b>
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	72%	25%
Cruzovi birači ukupno	76%	23%
Ukupno birači Republikanske stranke	69%	26%

\*boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

Sada ću analizirati ideološke karakteristike počevši sa stranačkom identifikacijom. Iako je član Republikanske stranke postao tek 2012. godine, birači ga nisu zbog toga kaznili već naprotiv, dobio je veći postotak glasova među Republikancima nego među nezavisnima. Tako je Trump pridobio 42 posto svih registriranih Republikanaca, dok je među nezavisnima bio gotovo jednako dominantan te je osvojio 38 posto (prikazano u Tablici 3). Članova Demokratske stranke je bilo premalo za analizu, ali vrijedi napomenuti da su činili 5 posto svih ispitanih te možemo pretpostaviti da su to bili birači koji su pokušali strateški glasati za Trumpa, smatrajući ga lakšim protivnikom kandidatu Demokratske stranke. Kada analiziramo posebno Trumpove birače (Tablica 9), oni su u 72 posto slučajeva bili registrirani Republikanci, dok je njih 25 posto bilo nezavisno. Vrlo slični su omjeri Teda Cruza te ukupnog uzorka svih ispitanih među Republikancima te mogu zaključiti da je stranačka identifikacija izrazito slabo utjecala na Trumpove birače.

**Tablica 10: Trumpovi birači po ideologiji**

Savezna država	Jako konzervativni	Umjereno konzervativni	Umjereni	Liberalni
Iowa	35%	45%	<b>19%</b>	1%
<b>New Hampshire</b>	<b>26%</b>	<b>48%</b>	<b>24%</b>	<b>2%</b>
<b>South Carolina</b>	34%	<b>46%</b>	<b>18%</b>	2%
<b>Nevada</b>	<b>32%</b>	<b>49%</b>	<b>17%</b>	<b>2%</b>
<b>Alabama</b>	36%	<b>42%</b>	<b>18%</b>	<b>4%</b>
<b>Arkansas</b>	33%	<b>46%</b>	<b>18%</b>	3%
<b>Georgia</b>	34%	<b>44%</b>	<b>21%</b>	1%
<b>Massachussets</b>	17%	<b>46%</b>	<b>33%</b>	<b>3%</b>
Oklahoma	43%	33%	<b>22%</b>	2%
<b>Tennessee</b>	36%	<b>44%</b>	<b>19%</b>	<b>1%</b>
Texas	33%	46%	<b>20%</b>	1%
<b>Vermont</b>	<b>20%</b>	<b>45%</b>	29%	<b>6%</b>
<b>Virginia</b>	<b>35%</b>	<b>45%</b>	18%	2%
<b>Michigan</b>	26%	<b>47%</b>	<b>22%</b>	<b>5%</b>
<b>Mississippi</b>	40%	<b>41%</b>	<b>16%</b>	<b>3%</b>

<b>Florida</b>	<b>33%</b>	<b>41%</b>	<b>25%</b>	<b>1%</b>
Illinois	24%	<b>48%</b>	<b>27%</b>	1%
Missouri	35%	<b>42%</b>	<b>21%</b>	2%
<b>North Carolina</b>	31%	<b>48%</b>	<b>20%</b>	1%
Ohio	<b>31%</b>	45%	21%	3%
Wisconsin	25%	45%	<b>27%</b>	3%
<b>New York</b>	<b>24%</b>	<b>53%</b>	<b>18%</b>	<b>4%</b>
Connenticut	<b>22%</b>	<b>53%</b>	22%	3%
<b>Maryland</b>	<b>28%</b>	<b>49%</b>	<b>21%</b>	<b>2%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>25%</b>	<b>48%</b>	<b>25%</b>	<b>2%</b>
<b>Indiana</b>	28%	<b>46%</b>	<b>24%</b>	<b>2%</b>
<b>West Virginia</b>	<b>39%</b>	<b>39%</b>	<b>20%</b>	<b>2%</b>
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	31%	45%	22%	2%
Cruzovi birači ukupno	51%	36%	12%	1%
Ukupno birači Republikanske stranke	34%	43%	21%	2%

\***boldano** označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

Iako je Trump u kampanji često zauzimao liberalne stavove u pitanjima poput abortusa, kontrole oružja i zdravstvenog osiguranja (Mayer, 2018), često je išao potpuno u drugu stranu spektra te je pričajući o imigraciji i terorizmu privukao i izrazito konzervativne birače. Trump je dobio podjednaku potporu u svim ideološkim kategorijama među ispitanim Republikancima. Izrazito konzervativni su mu dali podršku od 37 posto, umjereno konzervativni 44 posto te umjereni birači 41 posto (prikazano u Tablici 3). Ideologija kao varijabla sociodemografskih karakteristika nam je po prvi put predočila Trumpov „poraz“ u jednoj od kategorija ispitanika, najkonzervativniji birači su najviše svojih glasova dali Cruzu, što ne iznenađuje s obzirom na njegove stavove i kampanju, ali je i ta razlika veoma mala (42/37 posto). U Tablici 10 sam analizirao posebno Trumpove birače koji su se izrazito ujednačeno raspodijelili na ideološkom spektru te možemo zaključiti kako ideologija nije izrazito utjecala rezultat predizbora. Njih 31 posto su izrazito konzervativni, 45 posto umjereno konzervativni, 22 posto umjereni te 2 posto liberalni što se uglavnom identično slaže s uzorkom svih ispitanih Republikanaca. Zanimljivo je primijetiti razliku s Cruzovim

biračima, njih je 87 posto konzervativnih, a od toga čak 51 posto izrazito konzervativnih pa je Trump očigledno uspio sa svojom kampanjom u kojoj je kombinirao konzervativne i liberalne stavove.

**Tablica 11: Trumpovi birači/ najvažniji problem SAD-a danas**

Savezna država	Imigracija	Ekonomija/tržište rada	Terorizam	Vladina potrošnja
Iowa	<b>25%</b>	27%	22%	26%
<b>New Hampshire</b>	<b>25%</b>	<b>30%</b>	<b>20%</b>	<b>25%</b>
<b>South Carolina</b>	<b>16%</b>	<b>33%</b>	<b>31%</b>	<b>20%</b>
<b>Nevada</b>	<b>29%</b>	<b>32%</b>	<b>16%</b>	<b>23%</b>
<b>Alabama</b>	<b>16%</b>	<b>34%</b>	<b>28%</b>	<b>22%</b>
<b>Arkansas</b>	<b>17%</b>	<b>30%</b>	<b>27%</b>	26%
<b>Georgia</b>	<b>14%</b>	<b>30%</b>	<b>29%</b>	<b>27%</b>
<b>Massachussets</b>	<b>26%</b>	<b>29%</b>	<b>33%</b>	<b>12%</b>
Oklahoma	15%	32%	<b>25%</b>	28%
<b>Tennessee</b>	<b>16%</b>	<b>31%</b>	<b>28%</b>	25%
Texas	13%	31%	32%	24%
<b>Vermont</b>	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Virginia</b>	<b>11%</b>	45%	18%	<b>26%</b>
<b>Michigan</b>	<b>12%</b>	<b>34%</b>	<b>22%</b>	32%
<b>Mississippi</b>	<b>14%</b>	<b>30%</b>	<b>23%</b>	<b>33%</b>
<b>Florida</b>	<b>17%</b>	<b>34%</b>	<b>24%</b>	<b>25%</b>
<b>Illinois</b>	<b>17%</b>	<b>40%</b>	<b>17%</b>	26%
<b>Missouri</b>	<b>18%</b>	<b>35%</b>	<b>21%</b>	26%
<b>North Carolina</b>	<b>13%</b>	<b>43%</b>	20%	24%
Ohio	<b>14%</b>	37%	21%	28%
Wisconsin	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>New York</b>	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Connenticut</b>	<b>17%</b>	<b>47%</b>	<b>17%</b>	<b>19%</b>
<b>Maryland</b>	<b>21%</b>	<b>39%</b>	<b>22%</b>	<b>18%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>15%</b>	<b>41%</b>	<b>22%</b>	<b>22%</b>

<b>Indiana</b>	<b>14%</b>	<b>43%</b>	<b>19%</b>	24%
<b>West Virginia</b>	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	17%	35%	23%	24%
Cruzovi birači ukupno	15%	23%	27%	35%
Ukupno birači Republikanske stranke	10%	36%	23%	31%

\***boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.**

Izvor: CNN.com

Trump je najbolje prošao među biračima kojima je imigracija najvažniji problem SAD-a, što ne čudi s obzirom na važnost koju je tom problemu pridao u kampanji. Kao što sam prikazao u Tablici 3, čak 59 posto birača kojima je imigracija najvažniji problem je odabralo Trumpa, iako je među Republikancima samo njih 10 posto te su većini ipak važniji tržište rada, terorizam te vladina potrošnja. Trump je i u ovom slučaju osvojio većinu glasova u svim kategorijama, najslabije je to vidljivo među biračima koji su odabrali vladinu potrošnju kao najvažniji problem. U Tablici 11 prikazao sam mišljenja Trumpovih birača o najvažnijem problemu države te je njih čak 17 posto odabralo imigraciju, njih 35 posto tržište rada, 23 posto terorizam i 24 posto vladinu potrošnju što još jednom pokazuje Trumpov potencijal *catch-all* kandidata. Zaključit ću analizu ove varijable činjenicom da ni ona nije pretjerano utjecala na Trumpove birače, ali je zasigurno zanimljivo vidjeti nadmoćnost po pitanju imigracije, gdje je Trump dobio najveći udio glasova u 25 od 27 analiziranih država.

**Tablica 12: Trumpovi birači/ najveća kvaliteta kandidata**

Savezna država	Može pobijediti	Dijelimo iste vrijednosti	Kaže iskreno onako kako je	Može donijeti promjenu
Iowa	22%	9%	<b>40%</b>	<b>29%</b>
<b>New Hampshire</b>	<b>11%</b>	13%	<b>46%</b>	<b>30%</b>
<b>South Carolina</b>	10%	9%	<b>39%</b>	<b>42%</b>
<b>Nevada</b>	18%	13%	<b>38%</b>	<b>31%</b>
<b>Alabama</b>	<b>12%</b>	13%	<b>35%</b>	<b>40%</b>
<b>Arkansas</b>	7%	12%	<b>39%</b>	<b>42%</b>

<b>Georgia</b>	8%	9%	<b>38%</b>	<b>45%</b>
<b>Massachusets</b>	<b>15%</b>	9%	<b>45%</b>	<b>31%</b>
Oklahoma	8%	15%	<b>43%</b>	<b>34%</b>
<b>Tennessee</b>	8%	11%	<b>43%</b>	<b>38%</b>
Texas	10%	15%	<b>44%</b>	31%
<b>Vermont</b>	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Virginia</b>	13%	10%	<b>35%</b>	<b>42%</b>
<b>Michigan</b>	<b>11%</b>	11%	<b>42%</b>	<b>36%</b>
<b>Mississippi</b>	<b>12%</b>	7%	<b>40%</b>	<b>41%</b>
<b>Florida</b>	<b>11%</b>	14%	<b>41%</b>	<b>34%</b>
<b>Illinois</b>	10%	14%	<b>35%</b>	<b>41%</b>
<b>Missouri</b>	<b>11%</b>	11%	<b>40%</b>	<b>38%</b>
<b>North Carolina</b>	<b>10%</b>	10%	<b>35%</b>	<b>45%</b>
Ohio	9%	10%	<b>38%</b>	<b>43%</b>
Wisconsin	7%	11%	<b>40%</b>	<b>42%</b>
<b>New York</b>	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Connenticut</b>	<b>14%</b>	12%	<b>37%</b>	<b>37%</b>
<b>Maryland</b>	<b>9%</b>	16%	<b>32%</b>	<b>43%</b>
<b>Pennsylvania</b>	<b>6%</b>	11%	<b>37%</b>	<b>46%</b>
<b>Indiana</b>	<b>10%</b>	10%	<b>40%</b>	<b>40%</b>
<b>West Virginia</b>	N/A	N/A	N/A	N/A
<b>Trumpovi birači ukupno</b>	11%	11%	39%	39%
Cruzovi birači ukupno	11%	57%	8%	24%
Ukupno birači Republikanske stranke	13%	35%	20%	32%

\*boldano označava države u kojima je Trump pobijedio te kategorije među kojima je Trump osvojio najveći postotak glasova anketiranih birača.

Izvor: CNN.com

U posljednjoj varijabli koju ću analizirati, birače se na izlaznim anketama pitalo da odaberu jednu od četiri kvalitete kandidata koja im je najvažnija pri odabiru. Upravo tu je Trump pokazao da je odlično odradio kampanju i da je uspio biračima „prodati“ retoriku koju je

nametao kroz cijelu kampanju. Trumpove birače nije zanimalo to da dijele iste vrijednosti s njim, a nije ih pretjerano privuklo ni to što ima sposobnost biti izabran, s obzirom na to da su takvi birači uglavnom glasovali za Cruza. Trump je više nego očito republikanske birače privukao uspješnom kampanjom pa je čak 50 posto njih vidjelo Trumpa kao onoga koji može donijeti toliko očekivanu promjenu. Ipak, Trumpa su najviše cijenili zbog njegove retorike, jer tijekom cijele kampanje nije imao „dlaku na jeziku“ i nije se pretjerano zamario političkom korektnošću te je čak 80 posto Republikanaca, kojima je najvažnija kvaliteta iskrenost i hrabrost govora, izabralo Trumpa kao što sam i prikazao u Tablici 3. Trumpove birače zasebno sam analizirao po pitanju najvažnije kvalitete kandidata u Tablici 12, a rezultati su izrazito zanimljivi. Tako je samo 11 posto Trumpovih birača koji su glasovali za njega jer ima šansu pobijediti i jer dijele njegove vrijednosti dok ga je njih po 39 posto odabralo jer može donijeti promjenu i jer govori „prave“, iskrene stvari u javnosti. Razlika u odnosu na birače Teda Cruza i ukupni uzorak republikanskih birača je značajna te je važno napomenuti da Trump ni u jednoj saveznoj državi nije dobio najveći postotak među onima koji vide dijeljenje istih vrijednosti kao najveću kvalitetu, dok je u apsolutno svim državama dobio najveći postotak među biračima koji su vidjeli medijsku iskrenost kao najveću kvalitetu kandidata. Smatram da je ova varijabla ujedno i jedina koja nam govori nešto više o posebnosti Trumpovih birača i koja nam u jednu ruku otvara mogućnosti da pričamo o „Trumpovom efektu“.

## **5. Rasprava i zaključak**

Čini se da ne postoje značajnije poveznice među Trumpovim biračima koje bi ih razlikovale od birača drugih kandidata. Trump se nije istaknuo gotovo ni u jednoj kategoriji sociodemografskih karakteristika, već je uspio okupiti najširi mogući spektar različitih ljudi te ih povezati u svoje biračko tijelo. Zanimljiva je činjenica da je gotovo u svakoj od kategorija koje smo istraživali, Trump osvojio najveći postotak birača pa čak i u onima za koje su neki analitičari smatrali da to neće biti moguće poput žena, onih s najvišim obrazovanjem te među evanđeljcima. U svim kategorijama taj je postotak bio sličan, oko 40 posto koliko je Trump i osvojio kumulativno na predizborima Republikanske stranke.

Nakon što je pobijedio na predizborima u Nevadi, Trump je slavodobitno zaključio kako je pobijedio među svim društvenim skupinama, a posebno je istaknuo obrazovanje te naglasio dominaciju i među visokoobrazovanim i među niskoobrazovanim biračima naglašavajući

kako posebno voli niskoobrazovane jer su oni najvjerniji birači. Analiza Trumpove kampanje prije početka predizbora te tijekom samog nadmetanja u savezним državama, sugerira da je čak i Trumpa iznenadio rezultat koji je ostvario među određenim skupinama birača. Uspjeh njegove kampanje tim je veći što je u njoj većinom ciljao na određene sociodemografske karakteristike poput muškaraca radničke klase, starijeg stanovništva, birača koji nisu vjernici evangelici, a pobijedio je među apsolutno svim društvenim skupinama. Njegovu dominaciju među visokoobrazovanim biračima, ženama, kao i najkonzervativnijim Republikancima možemo objasniti svojevrsnim nezadovoljstvom Republikanaca stanjem stranke i *mainstream* kandidatima zbog čega su se odlučili šansu dati nekom potpuno novom na političkoj sceni. Trumpova popularna retorika kroz kampanju i apsolutna dominacija medijskim prostorom samo su još više produbili nezadovoljstvo birača kampanjama Trumpovih protukandidata i tako nagnali čak i one za koje se to ne bi očekivalo, da daju glas „neočekivanom kandidatu“. Iako je Trump u kampanju možda i ušao ciljajući na određene birače sličnih sociodemografskih karakteristika zbog čega sam se i odlučio istražiti to pitanje u ovom radu, konačni ishod je pokazao da je Trump nadmašio samog sebe te je nadmoćno pobijedio među svim skupinama. U analizi sam iznio podatak da se samo 11 posto Trumpovih birača odlučilo za njega zbog toga jer dijele iste vrijednosti s njim, što je svojevrsni oksimiron jer je to uglavnom najbitnija stavka zbog koje se birači odlučuju za određenog kandidata. Tako je bilo i u ovim predizborima, čak 35 posto svih republikanskih birača odabralo je svog kandidata jer dijele iste vrijednosti, a u slučaju Trumpa se to pokazalo potpuno irelevantno te smatram da nam to puno govori o razlozima Trumpove pobjede. Ljudi su potpuno zanemarili svoje sociodemografske karakteristike te vrijednosti koje proizlaze iz njih te su odlučili dati glas nekom drukčijem, tko se ne ustručava reći pravo stanje stvari i tko u konačnici može donijeti pobjedu.

Pokazao sam da su sociodemografske karakteristike birača u ovom slučaju bile uglavnom nevažne te da ne postoji Trumpov efekt u tom smislu. S time je osnovna teza mog rada opovrgnuta jer ne postoje zajedničke sociodemografske karakteristike koje bi ukazale na posebnost Trumpovih birača, već je trijumfirao ponajviše zbog uspješne kampanje i nemoći protukandidata pa je tako uspio okupiti sve skupine unutar Republikanske stranke i postati uspješni *catch-all* kandidat.

Sve ukazuje na to da je Trumpu pobjedu donijela uspješna kampanja u kojoj je očito na pravi način koristio problem imigracije, dok su njegovi protukandidati upravo na tome najviše izgubili. Mayer navodi primjer Rubia koji je bio veliki favorit za republikansku nominaciju



2012. godine, ali je naglo sve krenulo nizbrdo kad je 2013. potpisao preliberalni zakon o imigraciji koji je Demokratima „omogućio da rade što hoće“. Trump je imigraciju naglašavao kao najveći problem za razvoj SAD-a pa ne čudi da je u izlaznim anketama daleko najbolje prošao među biračima koji dijele njegovo mišljenje. Također, mislim da je jedan od ključnih razloga Trumpovog uspjeha to što su mu birači jednostavno vjerovali i što su u njemu vidjeli kandidata koji može donijeti dugo željenu promjenu nakon osam godina za njih loše vladavine Baracka Obame. Trump je govorio otvoreno i nije se zamarao političkom korektnošću, naglašavao je problem imigracije i terorizma, prozivao je Meksikance i muslimane, a birači su to nagradili smatrajući da im treba netko tko će reći „što svi misle“. Trump je uživao toliku medijsku dominaciju nad drugim kandidatima, da su sve sociodemografske karakteristike pale u drugi plan, birači jednostavno nisu znali dovoljno o Trumpovim protukandidatima da bi ih smatrali pravim alternativama te je Trump imao otvoren put prema nominaciji. Naposljetku, treba spomenuti to da su Trumpovi protukandidati jednostavno vodili lošu kampanju, govorili su o stvarima koje biračima nisu od ključnog značaja, a također su pretjerano kritizirali svaki Trumpov potez te im se to na kraju obilo o glavu. Birači im nisu dali kredibilitet te je svaka kritika zapravo bila reklama i priprema za Trumpovu pobjedu.

Iako je Trump uvjerljivo pobijedio te je osvojio 37 saveznih država, činjenica je da je osvojio republikansku nominaciju kao kandidat s najmanjim postotkom osvojenih glasova još od 1970-ih i promjena u izbornim zakonima. Većinu od početnih 20-ak predizbora gdje je konkurencija još bila ozbiljnija, Trump je pobijedio, ali uglavnom s potporom ispod 40 posto što samo pokazuje koliko je konkurencija bila jaka, a izbori izjednačeni te Trumpovu pobjedu čine još impresivnijom. Slični podaci su prikazani i u ovome radu, Trump je osvojio najviše glasova među svim skupinama ljudi, ali uglavnom relativnom većinom od oko 40 posto, što pokazuje da Trump nikako nije omiljen kandidat već da je pobijedio prvenstveno zbog odlične kampanje i nesposobnosti protukandidata. Uistinu je nevjerojatna činjenica da je Trump, iako je toliko omražen kao javna osoba, napravio toliku pomutnju u Republikanskoj stranci i pridobio birače posve različitih sociodemografskih karakteristika te uvjerljivo osvojio republikansku nominaciju. Koliko je Trumpova pobjeda bila trn u oku Republikanaca, pogotovo stranačkoj vrhušci, dovoljno govori činjenica da su na nacionalnoj konvenciji stranke koja se održavala u srpnju 2016. godine, mnogi namjerno izostali jer nisu htjeli pružiti podršku Trumpu. Vrhunac nelagode i najveći pokazatelj toga što najugledniji Republikanci misle o Trumpu, bio je govor Teda Cruza koji je tada birače pozvao da na općim izborima

glasuju po svojoj savjesti, za kandidata koji će braniti slobodu i ispuniti njihova očekivanja, a nije ni u jednom trenutku izravno podržao svog stranačkog kolegu.

Ovim radom pokazao sam da je Trump poseban kandidat koji je nominaciju osvojio unatoč velikoj nepopularnosti i lošem medijskom rejtingu, upravo tako što je zavladao tim istim medijskim prostorom i odradio možda i najlukaviju kampanju u povijesti američke demokracije. Iako sam u pisanje rada ušao smatrajući da će postojati jasni pokazatelji posebnosti Trumpovih birača koji će nam dokazati postojanje „Trumpovog efekta“, pokazalo se da su sociodemografske karakteristike bile potpuno irelevantne. Trump je uspio okupiti široki spektar svih skupina društva u svoje biračko tijelo i tako pobijediti *catch-all* pristupom.

## 6. Popis literature

Benoit, William (2002). *The Primary Decisions: A Functional Analysis of Debates in Presidential Primaries*. Praeger: London.

Bowles, Nigel (2003) *Politički sustav SAD-a*. Osijek-Zagreb-Split: PanLiber.

Ekins, Emily (2017). The Five Types of Trump Voters. *The Democracy Fund Voter Study Group*. 1-39.

Fisher, Patrick (2016). Definitely Not Moralistic: State Political Culture and Support for Donald Trump in the Race for the 2016 Republican Presidential Nomination. *Political Science and Politics*. 49(4): 743-747.

Gooch, Andrew i Huber, Gregory (2018). Exploiting Donald Trump: Using Candidates Positions to Assess Ideological Voting in the 2016 and 2008 Presidential Elections. *Presidential Studies Quarterly*. 48(2). 342-356.

Hall, Kira i dr. (2016). The hands of Donald Trump. *Journal of Ethnographic Theory*. 6(2): 71-100.

Libby, Gerald (2017). Has the Tea Party Eclipsed the Republican Establishment in the 2016 Presidential Elections. *Political Sciences and Public Affairs*. 3(3): 1-10.

Kasapović, Mirjana (2001). Kandidacijski postupci u demokratskim političkim strankama. *Politička misao*. 38(4): 3-20.

Kasapović, Mirjana (2003). *Izborni leksikon*. Zagreb: Politička kultura.

MacWilliams, Matthew (2016). Who Decides When The Party Doesn't? Authoritarian Voters and the Rise of Donald Trump. *American Political Science Association*. 715-721.

Manza, Jeff i Crowley, Ned (2017). Working Class Hero? Interrogating the Social Bases of the Rise of Donald Trump. *The Forum*. 15(1): 3-28.

Mayer, William (2018). The Nominations. *SAGE Publications*. 29-62.

Oates, Sarah i Moe, Wendy (2016). Donald Trump and the „Oxygen of Publicity“. Branding, Social Media, and Mass Media in the 2016 Presidential Primary Elections. *American Political Science Association*. 1-27.

Serra, Gilles (2011). Why primaries? The party 's tradeoff between policy and valence. *Journal of Theoretical Politics*. 23(1): 21-51.

Setzlar, Mark i Yanus, Alexandra (2018). Why Did Women Vote for Donald Trump? *Political Science and Politics*. 51(3): 523-527.

Steger, Wayne i dr. (2002). Candidate Competition and Attrition in Presidential Primaries. *American Politics Research*. 30(5): 528-554.

Steger, Wayne (2007). Who Wins Nominations and Why? *Politics Research Quarterly*. 60(1): 91-99.

Ware, Alan (2016). Donald Trump 's Hijacking of the Republican Party in the Historical Perspective. *Political Quarterly*. 87(3): 406-414.

### **Literatura dostupna na internetu:**

Ballotpedia.org (2016). Caucus. <https://ballotpedia.org/Caucus> Pristupljeno 19. svibnja 2020.

Ballotpedia.org (2016). Gerald Ford.

[https://ballotpedia.org/Gerald\\_Ford#1976\\_Republican\\_primary\\_election](https://ballotpedia.org/Gerald_Ford#1976_Republican_primary_election) Pristupljeno 19. svibnja 2020.

Ballotpedia.org (2016). 2016 presidential nominations: calendar and delegate rules. [https://ballotpedia.org/2016\\_presidential\\_nominations\\_calendar\\_and\\_delegate\\_rules](https://ballotpedia.org/2016_presidential_nominations_calendar_and_delegate_rules) Pristupljeno 19. svibnja 2020.

Ballotpedia.org (2016). History of Donald Trump's political donations.  
[https://ballotpedia.org/History\\_of\\_Donald\\_Trump%27s\\_political\\_donations](https://ballotpedia.org/History_of_Donald_Trump%27s_political_donations) Pristupljeno 19. svibnja 2020.

Cnn.com (2016). Republican party total delegates.  
<https://edition.cnn.com/election/2016/primaries/parties/republican> Pristupljeno 19. svibnja 2020.

Cnn.com (2016). 2016 Republican exit polls.  
<https://edition.cnn.com/election/2016/primaries/polls> Pristupljeno 19. svibnja 2020.

## Sažetak

U ovom radu nastojim ispitati postoji li Trumpov efekt koji ga je doveo do republikanske nominacije 2016. godine, odnosno analiziram sociodemografske karakteristike birača na republikanskim predizborima. Osnovna teza rada je da postoje određene poveznice u sociodemografskim karakteristikama među Trumpovim biračima koje su ga dovele do pobjede te da je uspio okupiti birače razočarane Republikanskom strankom i njenim *mainstream* kandidatima. Donald Trump uspio je iznenaditi sve koji su se samo godinu ili dvije prije samih izbora smijali njegovoj kandidaturi te uvjerljivo osvojiti republikansku nominaciju 2016. godine, a potom je otišao korak dalje te porazio kandidatkinju Demokratske stranke, Hillary Clinton i tako postao 45. američki predsjednik. U radu je predstavljena institucija američkih predizbora, povijest Republikanske stranke i *background* Donalda Trumpa. Analizom izlaznih anketa u 27 saveznih država na republikanskim predizborima, došao sam do zaključka da ne postoje značajne poveznice među sociodemografskim karakteristikama birača koje su Trumpa dovele do pobjede, već je osvojio značajnu većinu među svim društvenim skupinama najviše zahvaljujući uspješnom kampanjom.

**Ključne riječi:** Donald Trump, Republikanska stranka, predizbori, sociodemografske karakteristike, izlazne ankete.

## **Abstract**

In this paper, I seek to examine whether there is a Trump effect which led him to Republican nomination in 2016., also analyzing sociodemographic characteristics in the Republican primary. The basic thesis of the paper is that there are certain links in sociodemographic characteristics among Trump voters that led him to victory and that he managed to gather voters disappointed with the Republican Party and its mainstream candidates. Donald Trump managed to surprise everyone who laughed at his candidacy just a year or two before the election and convincingly won the Republican nomination in 2016, then went a step further and defeated the Democratic candidate Hillary Clinton and thus became the 45th American president. The paper presents the institution of American primaries, the history of the Republican Party and Donald Trump's background. By analyzing exit polls in 27 states in the Republican primary, I came to the conclusion that there are no significant links among the sociodemographic characteristics of voters that led Trump to victory, but he won a significant majority among all social groups largely thanks to a successful campaign.

**Key-words:** Donald Trump, Republican Party, primaries, sociodemographic characteristics, exit-polls.